

Kapiya Sën Paulus Kevu Vu Kerisi-yi-alam Vu Rom

Huk Sinarë Sën Paulus Nevong Lo Degwa

¹ Kerisi Yesu yi hur sa Paulus. Yö vong sa mesetu sinarë beggooin sa rak bë sa nanër Bengö Nivesa rangah.

² Sën Anutu yö nër verup alam-denenër-gagek-rangahsën avij wirek rot meneggöp loḵ yi kapiya lo.

³ Bengö Nivesa sënë rak Nalu Yesu Kerisi, hil Mehöböp sën yam tu mehönon loḵ Davit* yi mewis lo.

⁴ Lob Anon Vabuong vong bekedi rak yah vu bedub, lob sën kedi rak yah vu bedub lo tato rangah bë Anutu Nalu los niwëek yönon.

⁵ Lob Anutu vong semusemu vu hil degwa rak yi timu. Bevong he behe tu sinarë in bë gako arë jak menanër rangah vu mehönon pin vu dob nabë ayoj na timu vu yi medegevek babu.

⁶ Log Anutu yi köök yök vu ham alam Rom bë ham natu Yesu Kerisi yi alam geving.

⁷ Om sën sa kevu kapiya sënë yök vu ham Rom pin sën Anutu kwa pesivin ham beggooin ham rak in bë ham natu yi alam lo. Hil Amad Anutu luho Mehöböp Yesu Kerisi degevong semusën vu ham bedegevong ham ayomin gëp revuh.

Paulus Kwa Vo Bë Na Gelë Alam Rom

⁸ Sa bë nanër jak sënë namugin rë: Alam pin dengo medenenër yoh vu nyëg pin bë ham ayomin

neya timu vu Yesu, om sën sa najom rak vu Kerisi bë nanër vu Anutu nabë sa kwag vesa rot in ham pin.

⁹ Sayog neya vu Anutu genekehe sa bë sa gevong yi huk benanër Nalu yi Bengö Nivesa rangah. Lob Anutu yö rak ni bë sa kwag nevo ham menajom rak in ham yoh vu buk.

¹⁰ Sa su halë ham wirek rë, om sën sa neketag vu Anutu yoh vu buk bë kwa og yö natök vu aggata besenök vu ham.

¹¹ In sahëg ving pangsen bë senök galë ham, besa gevong Anon Vabuung yi semusen vahi sën vo vu sa lo vu ham geving in bo niwëek vu ham.

¹² Sa kwag nevo bë ham vongvingsën rëk gadu sa, gesa vongvingsën rëk gadu ham, behil abo niwëek dok hil vewen vewen nabë sënë.

¹³ Arig lo, om sën sa bë ham jak ni nabë beron ngahisekë og sa nehevongin bë senök vu ham. In sa bë gaço ham vahi nom vu Anutu nabë sën sa nehako alam-yu-ngwë vahi deyom ggovek lo. Rëk sa hög aggata ma.

¹⁴ Anutu vo huk lok sa nemağ meneggëp bë sa tatekin yi gagek vu alam Grik sën denedo nivesa lo, gevu alam nyëg vahi sën denedo paya lo geving. Vu alam los kwaj, gevu alam kwaj masën geving.

¹⁵ Om sën sa kwag nevo pangsen bë sa nanër Bengö Nivesa vu ham alam Rom geving.

Bengö Nivesa Sënë Tato Anutu Niwëek

¹⁶ In sa su nig nemum in Bengö Nivesa rë. In tu Anutu yi niwëek beyoh vu bë geço alam sën ayoj neya timu vu Yesu lo nah. He alam Yuda namugin, lok mëm ham alam-yu-ngwë gökin.

¹⁷ Log Bengö Nivesa sënë netato bë Anutu mehö niröp los yohvu. Nabë mehöti gevong geving Bengö Nivesa, og rëk ayo na timu vu Yesu noh vu sën dekevu meneggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo bë, “Mehöti bë ayo na timu vu yi, og Anutu rëk nanër mehö sënë nabë yi mehö yohvu, lob medo malatumsën.”

Mehönon Pin Deneruu Demij Vu Anutu

¹⁸ Hil naraḵ ni bë, Anutu ahë sengën benevo nipaya nyëvewen neyam vu yagek loḵ yah vu alam pin sën deneruu demij vu yi, gedenevong ngaa nipaya medenedahun yi gägek anon raḵ hir ngaa nipaya lo.

¹⁹ In Anutu yi ngaa sën hil ayoh vu bë galë majak ni lo neggëp rangah vu alam sën deneruu demij vu yi agi. In Anutu yö tato rangah vu mehönon pin ggovek ya.

²⁰ Yönon, alam delë dob los ngaa pin sën Anutu tung lo wirek beyam verup gwëbeng, lom sënë tato Anutu yi ngaa vahi sën mehönon su deyoh vu bë degelë jak malaj rë lo vu hil. Log ngaa sën hil su ayoh vu bë galë jak malad rë lo, og saga tateḵin Anutu yi degwa los yi niwëek böpata sën neggëp ving yi degwata los degwata lo rangah vu hil. Nebë sënë, om mehönon su deyoh vu bë dedah hir nipaya vun gedenanër nabë, “Sa su raḵ ni bë ngaa nipaya rë!”

²¹ In mehönon derak Anutu ni rëk su kwaj nevo bë Anutu yönon bedeko arë raḵ rë. Gesu kwaj vesa vu yi in ngaa nivesa vesa pin sën vo vu sir lo rë. Gaḵ kwaj nesepa loḵ gägek meris meris bedenetu alam kwaj masën bedenedo loḵ malakenu.

²² Deḱo sir raḱ medenenër bē, “He alam los kwamin!” rēḱ ma gedetu alam kwaj masēn.

²³ Gederuu demij vu Anutu, mehō los niwēēḱ sēn su nediḱ rē lo. Log tum ngaa sēn denediḱ medenepetar ya lo nebē mehōnon, gesoḱ los reggu genyēl lo, og denesemu ḱenuj medeneḱo arēj raḱ medenejom raḱ vu sir.

Nipaya Aggagga

²⁴ Lob Anutu nilēlin sir bē, maam kwaj nipaya yō geli sir na vu ngaa nipaya sēn ahēj neving lo, gevu ngaa ningōhek sēn su yoh vu rē lo, beyō debasap navij.

²⁵ Alam nebē sēnē denevuu Anutu yi gāḱek anon ya gedenepekwē medeneḱo gāḱek kuungsēn raḱ. Log deneruu demij vu Anutu sēn ngaa pin ala lō, gedenejom raḱ vu ngaa sēn Anutu tung lo gedenesepa loḱ yō hir aggata. Nij nelēlin Anutu sēn hil gāḱo arē jaḱ na vavunē mebare mena degwata los degwata lo. Yōnon.

²⁶ Om sēn Anutu nilēlin sir bē yō demedo doḱ hir ngaa nipaya sēn malaj anon in lo. Avēh og nij nelēlin hir aggata niröp sēn dejaḱ maluh lo, gedeneḱḱerin sir yah medenevong ngaa sēn su yoh vu rē lo ving avēh ngwē.

²⁷ Gemaluh ving nebē saga. Nij nelēlin aggata niröpsēn sēn degeḱo avēh lo gayoj vev rasap rasap nebē nengwah in bē yō degevong ngaa nipaya vu maluh ngwē. Maluh sēnē denevong ngaa nimumsēn ving mehō ngwē lob yō denēḱo nyēvewen nipaya loḱ yah, yoh vu hir nipaya sēnē.

²⁸ In nij nelēl bē su kwaj bo Anutu ḱēp ayoj, lom Anutu lēēin sir ya beyō medo denevong yoh

vu kwaj nipaya sënë, bedenevong ngaa nipaya aggagga sën su yoh vu bë mehönnon degevong rë lo.

²⁹ Denevong ngaa pin sën su niröp rë lo bengaa nipaya pin pup ayoj. Ayoj nevu nevu in ngaa nipaya pangsën gedenelë alam vahi paya. Ayoj nesis yi vu alam vahi ga, denesis alam medenediik. Denenër sir ga, denetetuhin mehö ngwë gedenevong paya vu sir. Denevengwëng gägek yah nenga rak mehö ngwë ga,

³⁰ denenër gägek kuungsën rak mehö ngwë ving bë nij paya. Denelë Anutu paya medenesis begö vu yi ga, denenër pelësën ga, deneko sir rak medenevong paang. Denevër ngaa nipaya mewis mewis verup. Gedenekeyëh amaj lu ataj ayej.

³¹ Kwaj ma! Denenër rëk su denevong yoh vu hir gägek rë. Su ahëj neving sir sën yik sir degwa timu lo rë. Gesu kwaj nevongin mehö ngwë rë.

³² Anutu yi horek nër nebë alam sën degevong ngaa nabë sënë og yoh vu bë denadiik bemalaj nama. Lob alam sënë derak horek sënë ni ggovek ya, rëk ma gemedo denevong ngaa nebë sënë. Lob su denevong sënë mu rë, gaq kwaj vesa in alam sën denevong ngaa nebë agi ving, medenepisek in sir medenelev horek in.

2

Anutu Nengo Hil Gägek Degwa Og Neseppi Niröp

¹ Om sa nanër vu ham ti ti sën ham nenër mehö ngwë bë nij paya lo nabë: Su geyoh vu bë gedah ngo hong nipaya vun rë. In gengo! Genenër mehö ngwë bë nipaya, lob sënë og yik genenër valek

hong ving nebë saga bë nim paya. In yik ngaa sën genenër rak yi lo, og yik genevong nebë sënë ving.

² Lob hil arak ni bë Anutu nevo nipaya nyëvewen vu alam sën denevong ngaa nebë agi, lob sënë og Anutu nevonḡ yoh vu.

³ Om hong sën genenër alam sën denevong ngaa nipaya nebë agi bë nij paya lo, rëk mu yik genevong nebë sënë ving, ma gekuung bë? Su geyoh vu bë rëk gebeya in Anutu megenoh nenga in nyëvewen rë.

⁴ Ma nebë va? Anutu nevonḡ nivesa rot vu hong menegin hus adingsekë rot gesu nevo nyëvewen vu hong pevis rë. Anutu yi ngaa nivesa sënë, mak gekuung bë ngaa meris-a? Gaḡ Anutu nevonḡ nivesa vu hong sënë in bë gegwërin hong.

⁵ Sën ayom niwëëk ata gesu genewërin hong rë lo, og sënë nebë sën ngo genebun hong nipaya nyëvewen rak bun, lom Anutu ahë sengën rot vu hong. Rëk mëm dok buk-ahësengën-yi sën Anutu bo nyëvewen niröp noh vu mehönnon pin lo, og rëk genatök vu nyëvewen böpata jak hong nipaya sënë.

⁶ In rëk bo nyëvewen gelek mehönnon pin noh vu ngaa sën denevong lo.

⁷ Alam sën denejom sir ahon medenedo rak ngaa nivesa medenevong in bë denatu alam-los-bengöj gelos arëj böp gedemedo malaj-tumsën lo, og Anutu rëk gevong bedemedo malaj-tumsën degwata los degwata.

⁸ Gaḡ alam sën yö kwaj nevo sir mu gedeneruu demij vu gägek anon, gedenesepa loḡ ngaa nipaya lo, og Anutu rëk ahë sengën böpata mebo nyëvewen nipaya rot vu sir.

⁹ Maggin böpata los nisangsën rëk gebom alam

pin sën denevong ngaa nipaya lo. Alam Yuda namugin, loḵ mēm alam-yu-ngwë gökin.

¹⁰ Gaḵ alam pin sën denevong nivesa lo, og Anutu rëḵ gevong bedenatu alam-los-bengöj, garëj böp jaḵ, bayoj gëp revuh. Rëḵ alam Yuda namugin, loḵ alam-yu-ngwë gökin.

¹¹ In Anutu su kwa nevo mehönon arëj bë sir böp benevong nyëvewen vu sir rë, gaḵ nevong nyëvewen yoh vu ngaa sën denevong lo.

¹² Lob alam-yu-ngwë sën su denesepa loḵ alam Yuda hir horek rë lo, og Anutu su rëḵ seggi sir jaḵ alam Yuda hir horek rë, rëḵ mu rëḵ malaj nama geving in su denesepa loḵ yö hir aggata niröp rë. Gaḵ alam sën denesepa loḵ alam Yuda hir horek lo, og Anutu rëḵ seggi sir jaḵ, gebo nyëvewen vu sir in dekeyëh.

¹³ Alam sën denengo horek meris mu lo su rëḵ arëj nabë sir alam yohvu gëp Anutu mala rë. Gaḵ alam sën denesepa loḵ horek lo mu, sën mēm rëḵ arëj nabë sir alam yohvu.

¹⁴ Nebë sënë lob alam-yu-ngwë su deneraḵ alam Yuda hir horek ni rë, rëḵ mu yö denesepa loḵ yö hir horek vahi beya nevaleḵ gägek vahi sën alam Yuda hir horek nër lo. Om sir dugin alam Yuda hir horek rëḵ mu saga tato bë Anutu yi horek vahi neggëp loḵ ayoj ving.

¹⁵ In hir horek neggëp loḵ ayoj bekwaj nevo ngaa vahi bë nivesa gengaa vahi bë nipaya, lom deneseggi sir loḵ ayoj bedenënër bë denevong sënë, og yoh vu, gesagi, og su yoh vu rë.

¹⁶ Log Anutu rëḵ nanër vu Buk-tamusën, lob Kerisi Yesu rëḵ seggi mehönon pin hir gägek

vunsën nabë sën sa nanër rangah vu ham loḵ Bengö Nivesa lo.

Alam Yuda Devong Ving Bë Horek Yoh Vu Bë Doḵ Vu Sir

¹⁷ Gaḵ hong! Arëm nebë Yuda, gekwam nevo bë horek sën Anutu vo vu alam Yuda lo yoh vu bë doḵ vu hong in gagek. Gengo geneḵo arëm raḵ megenenër bë Anutu-yi-alam hong.

¹⁸ Geraḵ Anutu kwa ni. Geluḵ dub loḵ horek saga ggovek, om sën geraḵ aggata niröpsën-yi ni bahëm neving.

¹⁹ Gekwam nevo bë geyoh vu bë getato aggata niröp vu alam malaj ḵenod, lob alam sën denedo loḵ malaxenu lo, og getato rangah vu sir.

²⁰ Log kwam nevo ving nebë kwa los gagek anon pin neggëp loḵ ham horek sagi, om sën geyoh vu bë gebo kwa vu alam kwaj masën megetahu alam sën denedo ngöḵ ngöḵ nebë hurmahen lo doḵ gagek.

²¹ Yönon, genetahu alam vahi, rëḵ nebë va sën su ngo genetahu hong loḵ rë-ë? Genenër vu alam bë su degodeḵ, rëḵ mu ngo genehodeḵ.

²² Gegenenër bë alam su degevong baggëb, rëḵ mu ngo genevong. Nim nelëlin anutu-kuungsën rëḵ mu genelöḵ ya alam dahis hir dub ayo megenehodeḵ hir anutu-kuungsën hir ngaa.

²³ Ngo geneḵo arëm raḵ megenenër bë geraḵ Anutu yi horek ni, rëḵ mu ngo genekweyëh yi horek megenevasap Anutu arë raḵ ngaa nebë saga.

²⁴ Yönon, sënë yoh vu gagek sën neggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo bë: Alam dahis denenër pelësën raḵ Anutu arë, log degwa vu ham.

Bë Degerah Navij Og Saga Su Yoh Vu Bë Geķo
Sir Nah Vu Anutu Rë*

²⁵ Sën derah* navim lo, nabë gesepa dok Horek, og sagak ngaa nivesa. Yönon, derah* navim vorot, rëķ mu nabë gekweyëh horek, og yik nebë sën su derah* rë.

²⁶ Nebë sënë, om mehöti sën su derah* navi rë lo, nabë sepa dok horek, og mehö sënë rëķ bengö na nabë alam sën derah* navij vorot lo.

²⁷ Yönon, Anutu vong horek meneggëp vu hong Yuda, lob derah* navim ving. Rëķ nim lël megenekweyëh horek, om mehö-yu-ngwë sën su derah* navi rë rëķ nesepa loķ horek anon lo, og yi huk saga tato rangah bë nim paya om rëķ gweķo nyëvewen.

²⁸ Alam Yuda og Anutu-yi-alam sir, rëķ mu nabë mehöti ama lu ata Yuda, og saga mu su yoh vu bë gevong bemehö saga natu Anutu-yi-alam yönon rë. Log nabë degerah* mehöti navi, og saga mu su yoh vu bë gevong bemehö saga natu Yuda ti yönon rë.

²⁹ Gaķ yik mehö sën ayo neya timu vu alam Yuda hir ngaa lo, sën yi Yuda soģek. Log yik mehö sën ayo neya timu vu Anutu lo, sën netu Anutu-yi-alam soģek. Mehö nebë sënë su nesepa loķ horek meris mu rë, gaķ nesepa loķ los kwa nevo, bayo neya timu. Mehönon maķ su rëķ degeķo mehö nebë sënë jaķ rë, gaķ Anutu yö rëķ geķo yi jaķ.

3

*Ngaa Nipaya Su Yoh Vu Bë Dahun Ngaa Nivesa
Rë*

¹ Nebë sënë, om alam Yuda rëk dekesuu mehö ngwë nabë va? Geva nivesa neverup raḵ sën denerah* navij-ë?

² Alam-e! Yi ngaa nivesa aggagga neggëp! Nyëmuḡinsën nebë sënë: Anutu vo yi gägek vu alam Yuda in bë degegin.

³ Yönon, rëk mu sir la su denevong yoh vu gägek sënë rë. Om Anutu maḵ rëk gevek hir ngaa nipaya saga babu bedahun yi gägek nivesa na?

⁴ Rëk nama! Nabë mehönon pin denanër gägek kuungsën, og sënë su rëk pekwë Anutu rë, gaḵ yö rëk medo menanër yönon degwata los degwata. Yik yoh vu gägek sën neggëp loḵ yi ḵapiya lo bë:

“Hong gägek pin og niröp rot.

Om nabë degevong gägek vu hong, og rëk kwesuu sir yönon.”

⁵ Om hil rëk nanër nabë va? Nabë hil nehevong ngaa nipaya gAnutu nevong ngaa yohvu mu, og maḵ Anutu su yoh vu bë bo nyëvewen doḵ nah hil ngaa nipaya rë? In hil ngaa nipaya tato yi ngaa nivesa rangah bevong barë böp raḵ mekesuu-a?—sënëḵ sa nesepa loḵ mehönon kwaj mu mesenër—

⁶ rëk nama! Hil su rëk nanër nabë saga rë, in nabë Anutu su mehö yohvu rë, og su yoh vu bë rëk seggi mehönon hir ngaa pin bebo nyëvewen doḵ nah vu sir rë.

⁷ Log nabë hil nanër nabë mehönon degeḵo Anutu arë jaḵ rot, in delë bë sa mehö gägek kuungsën, rëk yi og mehö nenër gägek los anon, og maḵ su yoh vu bë rëk bo nipaya nyëvewen doḵ nah vu sa rë? In ngaa nipaya sën sa nehevong lo tato yi ngaa nivesa rangah barë böp raḵ mekesuu-a?

⁸ Bë nabë sënë, og hil rëk nanër nabë, “Ham-o! Behil gevong ngaa nipaya in ngaa nivesa rëk berup jak!” Log alam vahi denekuung rak medenenër gagek rak he yah nenga bë he nanër nebë sënë! Rëk ma! Hil su ayoh vu bë gevong nabë sënë rë! Om alam sën denenër bë aga rëk degeko nyëvewen dok nah beyoh vu.

Mehö Nivesa Ti Su Nedo Rë

⁹ Om-a? Mak hil Yuda kesuu alam-yu-ngwë? Ma verök yi! He nër ggovek ya bë hil pin nado loḵ ngaa nipaya ayo peggo. Hil Yuda los alam-yu-ngwë pin.

¹⁰ In gagek neggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya nebë:

“Mehö nivesa ti su nedo rë, gema verök yi.

¹¹ Mehö los kwa ti su nedo rë,
geti su nesero Anutu in bë jak ni rë.

¹² Mehönon pin deyoh paya in aggata niröp,
gesir pin los dahis nij paya rak.

Gak mehöti su nevong ngaa nivesa rë, gema verök yi.

Ti su nebë sënë menedo rë.”

¹³ “Avij nebë asoreng vu bedub ggëp netök,
gedaggej nenër gagek kuungsën.”

“Vong bë nyël nevu parahek nipaya nedo loḵ avij”,

¹⁴ “medeneterot mehönon rak gagek nipaya”.

¹⁵ “Deneserög pevis in bë dengis mehönon mede-nadiik.

¹⁶ Denevong rii rak ngaa nivesa pin vu nyëḡ pin sën deneya lo,
bedenevong maggin vu alam.

¹⁷ Malaj nesepa begö gesir duḡin gagek-ahë-yes.”

¹⁸ “Su kwaj nevo Anutu bedenevong in yi rë.”

¹⁹ Yönon, hil arak ni bë gagek sën neggëp loḵ horek lo neggëp vu alam sën deneggevek horek babu lo. Rëḵ mu Anutu yi horek og neggëp in bë mehönon pin nij namum bayej nama, gedajak ni nabë gagek neggëp vu sir berëḵ degeḵo nyëvewen jak hir nipaya.

²⁰ In sën hil sepa dok horek lo, og su yoh vu bë gevong bemehöti natu mehö niröp gëp Anutu mala rë. Gaḵ yik timu sënë nebë horek netato hil ngaa nipaya rangah vu hil behil narak ni bë hil keyëh.

Mehö Sën Ayo Neya Timu Vu Kerisi Lo, Og Mëm Arë Nebë Mehö Yohvu

²¹ Wirek Anutu tato rangah rak horek los alammenë-ḡagek-rangahsën hir gagek bë yi mehö yohvu yönon, rëḵ gwëbeng og yö tato rak agga ngwë.

²² Ngaa agga ngwë sënë sën netato bë Anutu mehö yohvu yönon lo nebë: Nabë mehöti ayo na timu vu Yesu Kerisi, og Anutu rëḵ nanër yi nabë mehö yohvu. Lob alam pin sën ayoj na timu vu yi lo yik arëḵ nebë sënë. Alam Yuda galam-yu-ngwë ving.

²³ Yönon! Hil mehönon pin nehevong ngaa nipaya, gehil araain besu ayoh vu bë gevong noh vu Anutu kwa rë.

²⁴ Rëḵ Anutu vong semusën sënë vu hil nyëmasën nebë hil atu alam yohvu, degwa rak sën Kerisi Yesu loḵ yah hil bed bediik in hil lo.

²⁵ Anutu ggooin Yesu rak in bë nadiik beköḵ keseh in kevoḵ alam sën ayoj na timu vu yi lo hir ngaa nipaya na. Anutu su nevong newa newa benevo nyëvewen loḵ yah alam hir ngaa nipaya

pevis rë, gaḵ yö jom yi ahon. Loḵ mëm vong Kerisi yam bediḵ loḵ yah hil bed in bë tato rangah nabë su kwa nevirek in mehönon hir ngaa nipaya rë, gaḵ yi og mehö yohvu benevo nyëvewen loḵ yah.

26 Kë, vong Kerisi yam loḵ buk sën gwëbeng agi in bë tato rangah nabë yi mehö yohvu yönon. Lob vong yam in bë hil ajaḵ ni nabë Anutu su nevong ngaa jeggin jeggin rë. Gaḵ mehöti sën ayo na timu vu Yesu lo, og Anutu rëḵ nanër yi geving nabë yi mehö yohvu.

27 Nebë sënë, om hil anoh aggata tena in bë gaḵo arëd jaḵ nabë hil alam yohvu? Ma! Aggata su neggëp rë! In va nenërin sën hil gaḵo arëd jak-ë? Horek nenërin-a? Ma huk sën hil nehevong lo nenërin-a? Ma! Ngaa nivesa ti su neggëp vu hil rë, gaḵ hil nehevong ving bë Yesu diḵ loḵ yah hil bed, om hil su ayoh vu bë gaḵo ngo arëd jaḵ rë.

28 In hil arax ni nebë hil atu alam yohvu raḵ sën hil ayod neya timu vu Yesu lo, gaḵ su neraḵ sën hil nesepa loḵ horek lo rë.

29 Ma nebë va? Maḵ alam Yuda mu yö hir Anutu sënë ma, alam-yu-ngwë hir Anutu ving-a? Gaḵ yiḵ alam-yu-ngwë hir Anutu ving!

30 In yiḵ Anutu yö timu. Lob alam sën derah* navij gayoj neya timu vu Yesu lo, sën Anutu rëḵ nanër sir nabë sir alam yohvu. Log yiḵ alam sën su derah* navij rë, rëḵ ayoj neya timu vu Yesu lo, yiḵ Anutu rëḵ nanër sir geving nabë sir alam yohvu.

31 Om sën hil ayod neya timu vu Yesu lo maḵ dahun horek ya betu ngaa meris-a? Ma! Gägek sën sa ḵevu agi tato bë horekeḵ ngaa anon ving.

4

Anutu Nër Abraham Bë Yi Mehö Yohvu

¹ Abraham ni nebë hil behil dobahë yi. Om hil rëk nanër va jak yi?

² Yönon, nabë Abraham tu mehö yohvu raq yi huk, og yoh vu bë yö geço arë jak. Gaq gëp Anutu mala og ma!

³ In Anutu-yi-kapiya nër bë, “Abraham ayo neya timu vu Anutu, lob Anutu kwa nevo benër yi nebë mehö yohvu.”

⁴ Log nabë mehöti gevong huk megeço monë jak, og hil su nanër nabë neko monë saga nyëmasën. Gaq mu neko raq yi huk.

⁵ Nebë saga, om nabë mehöti ayo na timu vu Anutu sën yoh vu bë nanër mehönon nij paya nabë sir alam yohvu lo mu, gesu kwa bo yi huk nabë Anutu rëk gevong nyëvewen doq nah menanër yi nabë mehö yohvu rë, og mëm Anutu rëk gelë nabë ayo neya timu vu yi, lob rëk nanër yi nabë yi mehö yohvu.

⁶ Log Davit nër raq mehö nebë sënë ving nebë, “Mehöti sën hen huk nivesa ma, rëk Anutu nenër yi nyëmasën nebë mehö yohvu lo, og mehö nebë sënë rëk kwa vesa rot.”

⁷ Log nër ving bë:
“Alam sën Anutu qo hir ngaa nipaya vër medahun ya lo, og kwaj vesa!

⁸ Gemehöti sën Mehöböp nër yi bë ngaa nipaya su neggëp vu yi rë lo, og kwa vesa.”

⁹ Om alam sën denerah* navij lo, kwaj vesa in sën Anutu kevoh hir ngaa nipaya ya lo, log yik alam sën su denerah* navij rë lo, og kwaj vesa

in Anutu kevoḥ hir ngaa nipaya ya ving. Ham kwamin bo Abraham gökin rē! Hil nanēr nebē: Anutu kwa nevo bē Abraham ayo neya timu vu yi lom nēr yi nebē mehō yohvu.

¹⁰ Lob Anutu nēr Abraham nebē yi mehō yohvu nangērek-a? Maḥ rah* navi ggovek ya rēḥ mēm, ma su rah* navi rē? Gaḥ su rah* navi rē geyō nahēn, log Anutu nēr yi nebē yi mehō yohvu.

¹¹ Loḥ mēm rah* navi, lom navi tato bē ayo neya timu vu Anutu ggovek ya om sēn Anutu nēr yi vorot bē yi mehō yohvu. Lob tu alam pin sēn su denerah* navij rē rēḥ ayoj neya timu vu Anutu lo hir dobahē, in tato nebē Anutu rēḥ nanēr sir geving nabē sir alam yohvu.

¹² Getu alam sēn denerah* navij lo vahi hir dobahē ving. Sir sēn denerah* navij lo rēḥ su kwaj nevo saga mu rē, gaḥ denesepa loḥ Abraham vaha bayoj neya timu vu Anutu, nebē sēn Abraham su rah* navi wirek rē, rēḥ ayo neya timu vu yi lo.

Anutu Yi Gagek Yam Vu Alam Sēn Ayoj Neya Timu Vu Yi

¹³ Anutu su kwa vo bē Abraham nesepa loḥ horek om sēn ggooḥn losho yi mewis lo raḥ in bē mehōnon pin degevek babuj rē. Gaḥ lē bē Abraham ayo neya timu vu yi, lob nēr yi bē yi mehō yohvu, lom mēm sēn nēr bē rēḥ gevong bemehōnon pin degevek yi mewis lo babuj.

¹⁴ Rēḥ nabē mehōnon pin saga degevek alam sēn denesepa loḥ horek lo babuj mu, og sēn hil ayod neya timu lo tu ngaa meris mu, gAnutu hen gagek sēn joo venuḥ lo anon ma.

¹⁵ Hil arak ni bë horek netato bë hil rëk gaço nyëvewen dok nah hil ngaa nipaya. Gaç bë horek nama, og hil su ayoh vu bë nanër nabë mehõnon denekeyëh horek rë.

¹⁶ Nebë sënë, om Anutu yi gagek semusën rëk anon jak vu alam sën ayoj neya timu vu yi lo. Lob vongin bë gevong semusën sënë nyëmasën vu hil geving Abraham yi mewis pin benatu hil ngaa. Su rëk gevong vu Abraham yi mewis sën denesepa loç horek mu lo menatu hir ngaa rë, gaç rëk gevong vu alam pin sën ayoj neya timu vu yi nebë Abraham lo menatu hir ngaa. In Abraham tu hil pin sën hil ayod neya timu vu Yesu lo hil dobahë.

¹⁷ Yoh vu gagek sën neggëp loç Anutu-yi-kaçiya lo bë: “Sa hevong hong tu alam ngahisekë hir dobahë.” Lob Abraham tu hil dobahë ggëp Anutu mala in ayo neya timu vu yi. Gevong ving bë Anutu yoh vu bë nanër balam-diiksën dekedu jak nah medemedo malaj-tumsën, geyoh vu bë nanër gagek jak alam sën deberup vu tamusën lo geving nabë sën denedo vorot lo.

¹⁸ Ngaa sën Anutu nër agi su anon rak in Abraham lë vorot mevong ving niwëek rë, gaç vong ving niwëek bë rëk anon jak yõnon nabë sën lë rak mala lo. Nebë sënë, om sën tu alam ngahisekë hir dobahë yõnon yoh vu sën Anutu nër lo bë, “Hong mewis lo rëk deberong nabë betuheng!”

¹⁹ Abraham yi ngebek dus rak mehõdahis nemadvahi (100), lom navi su niwëek yoh vu bë geço nalu rë. Lob yik venë Sara nebë saga ving. Abraham rak sënë ni, rëk ma gevong ving niwëek.

²⁰ Anutu nër bë ngaa sagi rëk berup, lom Abra-

ham su kwa neya luu luu in rë. Gaḵ vong ving niwëëk geḵo Anutu arë rak,

²¹ gerak ni bē Anutu yoh vu bē rëḵ gevong gagek sën nër lo banon jaḵ.

²² Lob Anutu rak ni bē Abraham ayo neya timu vu yi nebë sënë, lom nër yi bē yi mehö yohvu.

²³ Log gagek sënë neggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya bē, “Anutu nër yi bē yi mehö yohvu.” Lob sënë og su nër Abraham yö timu rë.

²⁴ Gaḵ nër rak hil ving. Bē hil ayod na timu vu Anutu sën nër behil Mehöböp Yesu kedi rak yah vu bedub ggökin lo, og mēm rëḵ gelë hil nabë saga geving menanër nabë hil alam yohvu.

²⁵ Anutu vong Yesu yam beḵo hil ngaa nipaya nyëvewen rak yah yi mediik. Log Anutu nër mekedi rak yah ggökin in bē nanër hil nabë hil alam yohvu.

5

Anutu Nër Hil Bë Hil Alam Yohvu

¹ Hil ayod neya timu vu Yesu lom Anutu nenër hil nebë hil alam yohvu, om sën hil los Anutu nado revuh ti degwa rak hil Mehöböp Yesu Kerisi.

² Hil ayod neya timu vu yi, lom sën gwëbeng og Anutu nelë hil nivesa gehil kwad vesa rot, in hil arak ni bē rëḵ geḵo hil nah yi nyëḡ mebo semusën nivesa vesa pin vu hil.

³ Rëḵ mu hil su napisek in sagi mu. Gaḵ hil napisek in maggin sën netöḵ vu hil lo geving. In hil narak ni bē maggin nevo niwëëk vu hil in bē mēm hil nid gengoin menajom hil ahon mekerë maggin.

⁴ Lob nabë hil najom hil ahon mekerë maggin, og hil rëk natu alam los nid wëek gengaa maggin su rëk kepë hil rë. Lob nabë hil nid wëek nabë saga, og hil rëk abo kwad in ngaa nivesa vesa sën Anutu ggoin rak bë gevong vu hil lo.

⁵ Lob nabë hil abo kwad in ngaa sënë, og Anutu su rëk gevong behil nid namum rë, in vong Anon Vabuung yam vu hil vorot, in bë bër hil kwad jak buk pin nabë Anutu kwa pesivin hil.

⁶ Wirek og hil su ayoh vu bë gaço hil vër in hil ngaa nipaya rë, rëk Anutu ggoin buk rak, lob Kerisi diik loḵ yah hil mehōnon nid paya lo sënë bed.

⁷ Nabë mehōti nadiik in bë doḵ vu mehō nivesa ti, og hil rëk kenud na in, in su alam ngahisekë denevong nebë saga rë. Yōnon, maḵ alam ti ti deyoh vu bë nij dël jak sir medenadiik doḵ nah mehō nivesa ti ben.

⁸ Rëk mu hil ngo nahën nado los hil ngaa nipaya, log Kerisi diik in bë doḵ vu hil. Lob Anutu tato rak sënë bë kwa pesivin hil pangsën.

⁹ Om sën nër hil bë hil atu alam yohvu ggovek ya, degwa rak Yesu niḵōḵ. Nebë sënë, om gwëbeng hil arak ni yōnon bë rëk doḵ vu hil rot gehil su rëk gaço nyëvewen jak hil ngaa nipaya rë.

¹⁰ Wirek hil ngo nahën medo nasis begö vu Anutu, loḵ Nalu diik loḵ buk sënë in bë gevong mamer vu hil los Anutu behil medo jevuh ti. Nebë saga lob gwëbeng hil los nado revuh ti, om hil arak ni yōnon bë Anutu rëk geko hil nah vu yi behil rëk medo malad-tumsën, in Kerisi nedo mala-tumsën vorot.

¹¹ Lob yik su nebë sënë mu rë, gaḵ gwëbeng og

hil kwad vesa vu Anutu in hil Mehöböp Yesu Kerisi vong mamer vu hil los Anutu.

Adam Vong Bemehönon Denediik, Loḵ Tum Yesu Vong Om Rëḵ Demedo Malaj-Tumsën

¹² Lob hil arak ni bë ngaa nipaya pum rak mehö timu nyëdahis, loḵ mëm ngaa nipaya lo yoh vu dob pin yik degwa rak yi. Log diiksën pum rak ngaa nipaya, lob nevong bemehönon pin denediik. In alam pin denevong ngaa nipaya.

¹³ Vu buk muginsën Anutu su vo Horek-nemadluho vu mehönon rë, lob vu buk saga ngaa nipaya neggëp dob vorot. Om loḵ buk saga og Anutu su yoh vu bë nanër nabë mehönon denekeyëh horek rë, in Horek su neggëp rë.

¹⁴ Rëḵ mehönon dediik loḵ Adam yi buk beyam verup loḵ Moses yi buk. Lob diiksën dahun mehönon pin. Rëḵ mu mehönon saga su dekeyëh horek nebë sën Adam keyëh lo rë, in Horek su neggëp loḵ hir buk saga rë. Rëḵ denediik ving. Lob yik mehö sën verup vu tamusën lo vong ngaa ngwë nebë Adam.

¹⁵ Rëḵ Anutu yi semusën og böpata rot kesuu ngaa nipaya sën Adam vong lo. In alam ngahisekë denediik rak mehö timu saga yi ngaa nipaya, rëḵ mu Anutu vong mehö timu sën Yesu Kerisi beko yi semusën böpata yam vu hil behil haḵo nyëmasën. Lob semusën nyëmasën sënë semu alam ngahisekë rot bekesuu diiksën.

¹⁶ Lob ngaa nipaya sën verup rak mehö timu agi luho semusën sën hil haḵo nyëmasën lo, luho hir anon su neggëp ti rë. Gaḵ mehö timu sën nekeyëh horek lo, og Anutu seggi yi gagek benër

bë mehö nipaya om mehönon rëk denadiik be-malaj nama. Rëk vu tamusën galam ngahisekë denekeyëh gagek, og Anutu vong yi semusemu nyëmasën yam, lob mëm nër hil bë hil alam yohvu.

17 In vu muginsën mehö timu keyëh horek, rëk mehönon pin dediik rak mehö saga yi keyëhsën. Log vu tamusën sagi, og Anutu nër alam pin sën deneko semusën vu Yesu Kerisi nyëmasën lo nebë sir alam yohvu. Om Yesu rëk gevong bedenatu alam-los-bengöj medemedo malaj-tumsën geving yi degwata los degwata.

18 In yik nebë sënë. Mehö timu vong ngaa nipaya, lob yi nyëvewen yoh vu mehönon pin bë denadiik berëk malaj nama. Log yik mehö timu vong ngaa yohvu, lob Anutu nër bë mehönon pin deyoh vu bë denatu alam yohvu medemedo malaj-tumsën jak yi.

19 Mehö timu keyëh gagek, lob sënë vong balam pin detu alam nij paya. Log yik mehö timu sepa lok gagek, lob sënë rëk gevong balam ngahisekë denatu alam yohvu.

20 Log Horek verup ving, lom tato ngaa nipaya vahi ving bengahisekë lok. Ngaa nipaya ngahisekë lok, rëk mu semusën böpata sënë yam bekesuu ngaa nipaya.

21 Yönon, ngaa nipaya tu ala mugin bevongin bë dahun hil behil malad nama. Rëk mu semusën yam in bë kesuu ngaa nipaya begevong mehönon medenatu alam yohvu medemedo malaj-tumsën degwata. Semusën sënë nebë hil Mehöböp Yesu Kerisi diik in hil.

6

Bël-Ripeksën Tahu Bë Hil Adiiḱ Ving Kerisi

¹ Om hil rëḱ nanër nabë va? Maḱ hil nanër nabë hil ngo medo gevongŋŋaa nipaya in Anutu yô medo gevongŋŋi semusën nam vu hil nyëmasën göḱ göḱin-a?

² Ma! Rëḱ nama! Bë hil atu Kerisi-yi-alam, og yiḱ nebë sën hil adiiḱ vorot, om hil su nehebë nengad vuŋŋaa nipaya benesepa loḱ ggöḱin yah rë.

³ Sën hil aripek bël raḱ Yesu Kerisi arë lo tahu bë hil adiiḱ ving yi gehil atu mewis raḱ. Ma ham su rak ni rë?

⁴ Nebë saga, om sën hil aripek bël lo tahu sën Kerisi diiḱ medelev lo, gevongŋŋ bë hilŋŋaa mugeng diiḱ beneggëp loḱ söv. Om hil natu mewis jaḱ nabë sën Anutu tato niwëëḱ beKerisi kedi raḱ vu bedub ggöḱin betu mewis lo.

Hil Rëḱ Medo Malad-Tumsën Geving Kerisi

⁵ Yönon! Hilŋŋaa mugeng diiḱ ya nebë sën Kerisi diiḱ lo gehil atu yi alam. Nebë sënë, om hil rëḱ natu mewis nabë sën Kerisi kedi raḱ ggöḱin betu mewis lo, behil medo malad-tumsën geving yi.

⁶ Hil arak ni bë vongŋŋ bë hil ayod mugeng diiḱ ya raḱ ḱelepeḱo* ving Kerisi in bë gevongŋŋ bengaa nipaya niwëëḱ sën nevongŋŋ huk loḱ hil navid lo nama na, in hil su sepa doḱŋŋaa nipaya göḱin nah.

⁷ Inŋŋaa nipaya og su yoh vu bë kepë mehö sën diiḱ lo göḱin nah rë.

⁸ Lob hilŋŋaa mugeng diiḱ ya ving Kerisi, om hil gevongŋŋ geving anon nabë hil rëḱ medo malad-tumsën geving yi.

⁹ In hil arak ni bë Kerisi kedi rak ggökin ggëp bedub, om su rëk nadiik nah gökin rë. Diiksën su yoh vu bë dahun yi gökin rë.

¹⁰ In diik beron timu, lob kevoh hil ngaa nipaya pin ya vorot. Rëk gwëbeng og nedo mala-tumsën beluho Anutu denedo revuh ti.

¹¹ Om ham jak ni rë nabë Yesu Kerisi diik, om yik vong bë ham diik ving beham su yoh vu bë sepa dok ngaa nipaya gökin nah rë. Gak ham tu Anutu-yi-alam bevong bë ham nedo malamin-tumsën ving yi.

¹² Ham navimin sën rëk petar na lo nevongin bë ham sepa dok ngaa nipaya, rëk mu ham su gurek ngaa nipaya babu megwevong.

¹³ Ham su bo nemamin los vahamin lu ngaa vu ngaa nipaya in gwevong ngaa nipaya gökin nah. Gak ham gwevong navimin pin los anomin dahis vu Anutu in ham nabë mehönön sën dediik ggovek rëk dekedi rak ggökin ggëp bedub medenedo vesaj ggökin yah lo. Geham gwevong navimin pin los dahis vu Anutu in ham gwevong ngaa yohvu mu jak.

¹⁴ Nabë saga loğ mëm ngaa nipaya su yoh vu bë kepë ham gökin nah rë. In gwëbeng og ham su hurek horek babu menesepa loğ rë, gak ham nesepa loğ Anutu yi gagek semusën sën nevo vu ham nyëmasën lo.

Hil Natu Ngaa Niröpsën Yi Hur

¹⁵ Om hil gevong nabë va? Gwëbeng hil su rëk sepa dok horek in geço hil nah vu Anutu rë, gak hil nesepa loğ Anutu yi gagek semusën sën nevo

vu hil nyëmasën lo. Om maḵ hil ayoh vu bë medo gevongŋгаа nipaya ma nama? Ma rot!

¹⁶ Ham raḵ ni ggovek! Bë ham bo navimin vu mehöti nabë ham gwevong huk vu yi megwevongŋ noh vu aye, og ham tu yi hur. Yik nebë saga, om ham su yoh vu bë sepa doḵŋгаа nipaya genengamin yes vu Anutu geving rë. In ham rëḵ gweḵo nyëvewen doḵ nahŋгаа nipaya beham malamin nama veröḵ yi. Gaḵ bë ham nengamin yes vu Anutu, og rëḵ gevongŋ beham natu alam yohvu.

¹⁷ Hil kwad vesa vu Anutu in wirek ham nesepa loḵŋгаа nipaya, rëḵ Anutu vongŋ yi gagek yök vu ham, lob ham nengamin yes benesepa loḵ los ayomin dahis.

¹⁸Ŋгаа nipaya duu ham ahon rëḵ Anutu ḵo ham vër in, gevongŋ beham tu yi hur sën denesepa loḵŋгаа yohvu mu lo.

¹⁹Rëḵ ham kwamin su niwëëḵ loḵ rë geyö nahën, om sën senër mesepa loḵ hil mehönon ngo kwad. Wirek ham navimin kehe ham beham nesepa loḵŋгаа nipaya losŋгаа sën su neyoh vu rë lo beham kweyëh gagek pangŋsën. Om gwëbeng ham dahun ham navimin los dahis, beham sepa doḵŋгаа yohvu mu in ham ayomin niröp jaḵ.

²⁰Wirek ham nesepa loḵŋгаа nipaya, gaḵ ham su nesepa loḵŋгаа yohvu rë.

²¹Lob vu buk saga maḵ ham neḵo nyëvewen nivesa nebë va raḵŋгаа nipaya sën ham nevongŋ lo? Ma! Lob gwëbeng og ham nimin nemum inŋгаа nipaya saga, log ham raḵ ni bë diiḵsën tu ham nyëvewen om ham vongin malamin nama!

²²Rëḵ ma gAnutu ḵo ham vër inŋгаа nipaya

bevong ham tu yö yi hur. Lob nyëvewen sën rëk bo dok nah vu ham lo nebë sënë: Ham ayomin niröp jak, loḱ mëm ham rëk medo malamin-tumsën degwata.

²³ In alam sën denesepa loḱ ngaa nipaya lo, og rëk degeḱo nyëvewen dok nah medenadiik be-malaj nama. Rëk Anutu og nevo semusën vu hil nyëmasën raḱ hil Mehöböp Yesu Kerisi yi huk nebë hil medo malad-tumsën degwata.

7

Paulus Tahu Gagek Raḱ Maluh Los Venëj

¹ Arig lo, sa nanër gagek sënë vu ham sën nerak horek ni rot lo nebë: Horek tu ala menegin mehönon yoh vu buk pin sën denedo vesaj lo. Ma ham su raḱ gagek sënë ni rë?

² Lob yik nebë sënë: Nabë avëh jak regga beregga nahën nedo, og horek duu luho regga ahon. Rëk nabë regga nadiik, og horek saga maya gesu duu yi ahon rë.

³ Gaḱ nabë regga yö nahën nedo gevenë ya merak maluh ngwë, og horek nenër yi nebë nevong baggëb. Gaḱ nabë regga nadiik, og horek sënë su ggërin yi rë, om nabë jak maluh ngwë og su nevong baggëb rë.

⁴ Om arig lo, yik ham nebë sënë. Kerisi loḱ yah ham bömin mediik in ham, lob sënë vong bë ham diik ving geHorek su negin ham ggökin rë, om ham yoh vu bë jak vu reggamin mewis. Ham reggamin mewis saga yik mehö sën kedi raḱ yah vu bedub ggökin in bë gevong behil gevong Anutu yi huk banon jak lo.

⁵ Wirek hil ngo nahën nesepa loḵ ngaa nipaya sën hil malad anonin los navun hil in lo, loḵ horek nërin ngaa nipaya sënë, rëḵ mu sënë vong behil kwad nevo bë hil pasang gevong rot. Hil nehevong rot, lob ngaa nipaya saga yi nyëvewen neggëp bë hil rëḵ nadiik bemalad nama.

⁶ Rëḵ vong bë hil adiik ving Kerisi, om ko hil vër in Horek sën neduu hil ahon wirek lo, in bë su gegin hil gökin. Gaḵ wirek, og hil nesepa loḵ Horek sën dekevu meneggëp lo, rëḵ mu gwëbeng og hil atu mewis raḵ menesepa loḵ ngaa sën Anon Vabuung netato vu hil lo.

Ngaa Nipaya Nevasap Hil

⁷ Om hil rëḵ nanër nabë va? Hil nanër nabë Horekeḵ ngaa nipaya? Ma! Nabë Horek su tato ngaa nipaya vu sa rë, og sa su rëḵ jaḵ ni nabë nipaya rë. Bë Horek su nanër nabë, “Su ayom nevu nevu in mehö ngwë hir ngaa” rë, og sa su rëḵ jaḵ ayog nevu nevu sënë ni nabë ngaa nipaya rë.

⁸ Rëḵ Horek saga tateḵin aggata vu ngaa nipaya benepelëpin sa, lob vong besayog nevu nevu in ngaa nipaya aggagga. Gaḵ bë Horek nama, og ngaa nipaya nebë heljäng, in sa su rëḵ galë nabë ngaa nipaya rë.

⁹ Wirek sën sa dugin Horek lo, og sa hekuung bë sa nado nivesa. Loḵ tum serak Horek ni, lob ngaa nipaya vesa loḵ yah vu sa, lob serak ni bë sëḵ nadiik bemalag nama.

¹⁰ Anutu vong Horek yam in bë geli sa na niröp besa medo malag-tumsën, rëḵ mu ma geHorek tato vu sa bë sëḵ nadiik bemalag nama.

¹¹ In Horek nēr aggata tato vu ngaa nipaya, lob ngaa nipaya tetuhin sa, lob serak ni bē sēk nadiik bemalag nama.

¹² Nebē sēnē, om hil arak ni bē Horek yō vabuung. Lob Horek yi gagek pin vabuung ving beniröp genivesa.

¹³ Ma mak Horek nivesa sēnē vong besēk malag nama? Ma! Ngaa nipaya mu sēn kepē sa, om sēk malag nama. Yiḱ nebē sēnē in bē nanēr ngaa nipaya tato nabē ngaa nipaya rot. Ngaa nipaya neḱo Horek nivesa sēnē in bē kepē sa jak besa malag nama. Lob Horek nenēr ngaa nipaya degwa tato vu sa bē ngaa nipaya yōnon.

Ngaa Nipaya Neggērin Hil Kwad

¹⁴ Hil arak ni bē Horek sēnē vabuung in yam vu Anon Vabuung. Gaḱ sa, og ngaa muḱeng neggēp loḱ sayog besa nahurek ngaa nipaya babu.

¹⁵ Yōnon, sa su narak ngaa sēn sa nehevong lo degwa ni rē. Gaḱ ngaa sēn sa nehevongin pangsēn bē sa ḱevong lo, og sa su nehevong rē. Rēḱ ngaa sēn sa nig nelēlin verōḱ yi lo, og tum sa nehevong yoh vu buk pin.

¹⁶ Gengaa sēn sa bē ḱevong in serak ni bē ngaa nivesa lo, og saga nebē serak Horek ni besyogekin bē ngaa nivesa, rēḱ mu sa su nehevong yoh vu rē.

¹⁷ Rēḱ su sengo ti nehevong ngaa nipaya sēnē rē, gaḱ ngaa nipaya sēn nedo loḱ sayog lo sēn yō nevong.

¹⁸ In serak ni bē ngaa nivesa ti su neggēp loḱ sayog rē. Sa nanēr ngaa muḱeng sēn neggēp loḱ

sayog lo. In sa nehevongin bē gevong ngaa nivesa, rēk ma gesa su yoh vu bē gevong banon jak rē.

¹⁹ Gak ngaa nivesa sēn sa nehevongin bē gevong lo, og sa su nehevong rē. Gengaa nipaya sēn sa su nehevongin bē gevong rē lo, og tum sa nehevong.

²⁰ Sa nehevong ngaa sēn sa su kwag nevo bē sēk gevong rē lo, rēk sa su ngo nehevong rē, gak ngaa nipaya sēn nedo loḵ sayog lo yō nevong.

²¹ Lob sa nehevong nebē sēnē rak buk pin: Sa nehevongin bē gevong ngaa nivesa, rēk ma gengaa nipaya nedo loḵ sayog benepebip sa.

²² Yōnon, sahēg neving Anutu yi horek pangsen loḵ sayog.

²³ Rēk sa halē horek ngwē neggēp loḵ sa navig pin. Lob nesis begō vu Anutu yi horek sēn neggēp loḵ sayog lo. Log netung sa loḵ ya ngaa nipaya sēn nedo loḵ sa navig agi nema beneduu sa ahon.

²⁴ Wōp-o! Lob sa mehō nig paya rot! Maḵ re rēk bo sa vēr in ngaa mugeng sēn rēk gevong besa malag nama agi?

²⁵ Om sa kwag vesa rot vu Anutu! In vong hil Mehōbōp Yesu Kerisi yam in bē geḵo sa vēr. Yōnon, sa kwag og nesepa loḵ Anutu yi horek, rēk sa ngaa mugeng sēn nedo loḵ sayog lo, og nesepa loḵ ngaa nipaya yi aggata beluho denepemēgin sir.

8

Kerisi Dahun Ngaa Nipaya Ya Gevong Anon Vabuung Vu Hil

¹ Nebē saga, om hil sēn naha rak Kerisi Yesu lo, og gagek sēn nēr bē hil gaḵo nipaya nyēvewen lo ti su rēk gēp vu hil rē.

² In Anon Vabuung yi horek nër bē alam degevonḡ ngāa nipaya, og denadiik bemalaj nama. Log nër ving bē hil atu Kerisi Yesu yi alam lo, og hil su rēk nadiik bemalad nama rē, gaḡ hil rēk medo malad-tumsēn degwata.

³ Ngāa muḡeng neggēp loḡ hil ayod, om Horek su yoh vu bē kevoḡ ngāa nipaya na rē. Rēk ngāa sēn Horek su yoh vu bē gevonḡ rē lo, og Anutu yō nevonḡ. Vonḡ nalu yam betu mehōnon raḡ, benavi nebē hil mehōnon nid paya vu dob sēnē navid.

Lob Anutu vonḡ bemehōnon hir ngāa nipaya nyēvewen yah raḡ neggēp Kerisi, bediik loḡ yah hil bed in bē Horek yi nyēvewen su ḡep vu hil.

⁴ Horek nër bē hil gaḡo nyēvewen doḡ nah hil nipaya, lob sagaḡ nër niröp beyoh vu. Rēk Anutu vonḡ beKerisi diik loḡ yah hil bed besis hil nyēvewen bemaya, om hil su rēk malad nama rē. Hil su nesepa loḡ ngāa muḡeng sēn nedo loḡ hil ayod lo rē, gaḡ hil nesepa loḡ Anon Vabuung yi aggata om sēn vonḡ nebē sēnē vu hil.

⁵ In alam sēn ngāa muḡeng nedo loḡ ayoj lo, og kwaj neya vu ngāa dob yi mu. Gaḡ alam sēn denesepa loḡ Anon Vabuung lo, og kwaj neya vu Anon Vabuung yi ngāa.

⁶ Nabē mehōti kwa na vu ngāa muḡeng mu, og mehō sēnē rēk nadiik bemala nama. Gaḡ nabē mehōti kwa na vu Anon Vabuung yi aggata, og mehō sēnē rēk ayo ḡep revuh in rēk medo mala-tumsēn.

⁷ Log nabē mehōti kwa sepa doḡ ngāa muḡeng mu, og mehō sēnē nesis begō vu Anutu. In su neggurek Anutu yi horek babu rē, gesu yoh vu bē gevonḡ noh vu rē.

⁸ Alam sën denesepa loḵ ngaa mugeng lo, og alam nebë sënë su deyoh vu bë degevong bAnutu kwa vesa in sir rë.

⁹ Rëḵ hameḵ su nesepa loḵ ngaa mugeng rë. Gaḵ Anutu yi Anon Vabuung nedo ving ham yōnon beham nesepa loḵ. Rëḵ nabë Kerisi yi Anon Vabuung su nedo ving mehōti rë, og su Kerisi-yi-alam yi rë.

¹⁰ Yōnon, ham navimin nediik, in ham nevong ngaa nipaya, rëḵ mu nabë Kerisi nedo ving ham, og ham tu alam yohvu meham anomin nedo mala-tumsën.

¹¹ Anutu nër beYesu kedi raḵ ggökin vu bedub. Om ham navimin rëḵ nadiik mepetar na rëḵ mu nabë Anutu yi Anon Vabuung nedo loḵ ham ayomin, og Anutu sën nër meYesu kedi raḵ yah lo rëḵ gevong bAnon Vabuung bo mala-tumsën vu ham navimin geving.

Anon Vabuung Nevong Behil Natu Anutu Nalu

¹² Arig lo, hil ngaa mugeng su nesemu hil rë, om hil su agurek babu besepa doḵ.

¹³ Gaḵ nabë ham sepa doḵ ngaa mugeng, og ham rëḵ nadiik bemalamin nama. Rëḵ nabë ham gweḵo niwëëḵ vu Anon Vabuung bedoḵ vu ham beham nimin dëlin ngaa nipaya sën ham navimin bë gevong lo, og ham rëḵ medo malamin-tumsën.

¹⁴ Alam pin sën deneggurek Anutu yi Anon Vabuung babu lo, og Anutu nalu sir.

¹⁵ In Anutu su vong Anon Vabuung yök vu ham in bë deginengin ham beham medo megöneng in yi rë. Gaḵ vong yök vu ham in bë ham jaḵ ni nabë ham tu Anutu nalu. Lom nevong behil ayed neloḵ yi bë, “Amag! Amag!”

16 Yönon, Anon Vabuung nenër rangah vu hil lok hil ayod bë hil atu Anutu nalu.

17 Hil atu Anutu nalu, om hil rëk medo ben geving yi, geyi ngaa pin rëk natu hil ngaa geving. Kerisi ko vanë wirek, lob hil atu yi alam menehako vanë nebë saga gwëbeng ving in bë hil medo nivesa rot geving yi vu tamusën, gAnutu yi ngaa nivesa vesa pin rëk natu hil los Kerisi hil ngaa.

Hil Medo Nivesa Rot Vu Tamusën

18 Sa kwag nevo bë vu tamusën sën hil ana medo nivesa lo, og mëm hil rëk galë ngaa maggin sën netok vu hil gwëbeng agi nabë ngaa meris.

19 In ngaa pin sën Anutu tung lo ggëp denegin buk sën Anutu tato nalu lo pin nam rangah lo.

20 In ngaa pin sënë yö nahën denedo paya, rëk su nebë sënë yoh vu yö kwaj rë. Gak Anutu yö tung sir nebë sënë, om denevo kwaj in buk sën ngaa pin nijvesa jak los dahis lo.

21 Anutu rëk geko ngaa pin sën netung lo vër in ngaa sën nevasap sir benevong bemalaj nema ya gwëbeng agi, berëk semu ngaa pin benijvesa jak bedemedo nijvesa rot geving nalu lo pin.

22 Hil arak ni bë ngaa pin sën Anutu tung lo medo denevo belol medenevimengin ngaa maggin, nebë sën avëh denevimeng lo, yö vu wirek rot begwëbeng.

23 Lob su ngaa nebë sënë mu rë. Gak hil sën hil hako Anon Vabuung vorot lo, og yik hil navo belol ving menehegin buk sën Anutu gevong behil natu nalu lo yönon lo. Sën hil natu nalu lo nebë: Geko hil navid bër vu dob los ngaa nipaya.

²⁴ Anutu ƙo hil yah vu yi ggovek ya, rëƙ hil nahën navo kwad in buk sën gevong banon jaƙ lo. Gaƙ bë berup govek na, og hil su rëƙ abo kwad in göƙin nah rë, in mehöti su nevo kwa in ngaa sën netöƙ yam ggovek ya lo ggöƙin rë.

²⁵ Rëƙ ngaa sën yö nahën gesu anon nerak rë lo, nabë hil gevong geving rot nabë rëƙ anon jaƙ vu hil, og hil najom hil ahon gemedo navo kwad in.

²⁶ Log nelok buk sën hil su nayoh vu bë kwad bo gagek menajom jaƙ niröp rë lo, og Anon Vabuung nelok vu hil. Yönon, Anon Vabuung nejom rak in hil rak saheng mu, in hil su ayoh vu bë nanër gagek sagi berup hil avid rë.

²⁷ Gehil Amad sën nelë mehönon ayoj lo nerak Anon Vabuung yi gagek sagi ni, generak ni bë Anon Vabuung nesepa lok Anutu kwa menelok vu hil sën Anutu-yi-alam hil lo.

²⁸ Log hil narak ni bë ngaa pin sën netöƙ vu alam sën ahëj neving Anutu lo, og yik Anutu nevong ngaa pin sënë nevong huk lok ti in bë gevong nivesa vu sir. Yik nevong vu yi alam pin sën ggooin sir rak yoh vu yö kwa lo.

²⁹ In Anutu ggooin sir rak vorot wirek betato sir in bë nij nabë Nalu, lob Nalu natu arij aguu, gari lo ngahisekë.

³⁰ Lob alam sën tato sir wirek lo, og supin sir yah vu yi. Lob alam sën supin sir yah vu yi agi, og nër sir ving bë sir alam yohvu. Lob alam sën nër sir bë sir alam yohvu lo, og nër bë rëƙ demedo nivesa rot geving yi.

Anutu Kwa Pesivin Hil Om Su Rëƙ Gevuu Hil Rë

31 Om hil rëk nanër va jak ngaa pin sën Anutu nevong-ë? Nabë Anutu dok vu hil, og mehöti su yoh vu bë kepë hil rë!

32 In su ggulin Nalu rë, gak vong yam in bë dok vu hil pin. Vong ngaa böpata saga vu hil, om mak rëk gevong yi ngaa vahi pin vu hil nyëmasën geving.

33 Om re yoh vu bë gevong gagek jak alam sën Anutu yö ggooin sir rak vorot tu yi ngaa lo? Ma! Anutu nër hil bë hil alam yohvu.

34 Ma re rëk nanër nabë hil mehönon nid paya? Mak Kerisi? Ma! Kerisi og loḵ yah hil bed bediik in hil ggovek ya. Log kedi rak yah ggökin vu bedub menedo Anutu nema vesa, beneketaḡ vu Anutu ving bë dok vu hil.

35 Log re yoh vu bë bo hil vër in Kerisi ahëvingsën sënë? Ma! Rëk mu nabë maggin natöḵ vu hil ma, nabë hil kwad na ngahi ma, nabë hil gaḵo vanë, ma, nabë meyip gevong hil ma, nabë hil ajaḵ vu in tob ma, ngaa nipaya basap hil ma, begö natöḵ vu hil, og rëk nabë va? Mak Kerisi su ahë neving hil rë? Gak ahë neving hil!

36 Yönon, ngaa nebë sënë netöḵ vu hil yoh vu gagek sën neggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo bë:
“Denesis he mehe nadiik yoh vu buk pin in he tu hong alam.

Denelë he nebë sipsip, om sën denesis he mehe nadiik ya.”

37 Rëk mu yiḵ ngaa pin sënë og ngaa meris. In Kerisi ahë neving hil menevong behil ḵesuu menare nid wëëk.

38 In sa hevong ving rot bë ngaa ti su yoh vu bë bo hil vër in Anutu ahëvingsën sënë rë. Nabë hil

nadiik ma hil medo vesad, og su yoh vu bë bo hil vër rë. Log angër los ggev-dob-yi gengaa sën nedo gwëbeng agi los ngaa sën rëk berup vu tamusën ma, niwëëk aggagga vahi ma,

³⁹ ngaa sën nedo yagek babu lo los ngaa sën nedo dob gebinë lo, ma ngaa vahi sën nedo jeggin jeggin agi. Ngaa pin nebë sënë, og su deyoh vu bë dedok Anutu ahë bepekwë gagek sën ahë neving hil-ë rë. Gağ vong hil Mehöböp Yesu Kerisi yam in bë tato rangah nabë ahë neving hil.

9

Paulus Ayo Maggin In Alam Israel

¹ Ngaa sën senër lo og yönon, gağ sa su tetuhin rë, in Kerisi-yi-alam sa. Log Anon Vabuong tatekin vu sa lok sayog ving bë senër gagek sënë yönon.

² Sa nanër vu ham nabë: Sayog maggin gesa kwag paya rot yoh vu buk pin.

³ Yönon, nabë yoh vu bë sa basap sa in mëm sa gaço sa alam Israel denah vu Kerisi jağ sën sa hetah sa vër in Kerisi-yi-alam gesa malag nama na verök yi lo, og sëk kwag vesa in megevong nabë sënë. Rëk ma gesaga su yoh vu bë rëk dok vu sir rë.

⁴ Sir alam Israel sogek bedetu Anutu nalu lo, log denelë nikapiik rak malaj ving, log Anutu joo yi gagek ving sir gevo yi horek vu sir. Getato aggata sën degetung seriveng in bë dekevoh hir ngaa nipaya los degeko arë jağ lo vu sir. Log nër yi gagek vahi vu sir bë rëk gevong vu sir geving.

⁵ Alam Israel sënë og alam böp böp wirek hen hir mewis sir, lob Kerisi sën tu ngaa pin ala lo pum rak

sir, rëk mu yi Anutu sogek, sën hil gaço arë jak na vavunë degwata los degwata lo yönon.

Anutu Ggoin Yi Alam Rak

⁶ Rëk mu hil su nanër nabë: Anutu hen gagek anon ma. Hil su nanër nabë saga in alam sën depum rak Israel lo, og sir pin su Israel sogek rë. In sir vahi su denesepa lo Anutu rë.

⁷ Alam sën depum rak Abraham niçok lo, og su sir pin detu yi mewis yönon rë. In Anutu nër vu yi wirek bë, “Rëk denanër Isaak yi mewis mu nabë hong alam.”

⁸ Nebë sënë in nalu lo sën depum rak niçok mu lo, og su detu Anutu nalu rë. Gaç hurmahen sën depum rak gagek sën Anutu joo lo, og mëm hil nanër sir nabë Abraham yi mewis sogek.

⁹ Gagek sën Anutu joo lo nebë, “Sëç nom geto doç buk sën sehooïn rak lo, lom mëm Sara rëk geço nalu maluh ti.”

¹⁰ Log yik su gagek timu sënë rë. Gaç hil dobahë Isaak ço Rebeka, lob nalu luu loç pepid, lob Anutu nër gagek ti vu Rebeka vorot.

¹¹ Luho nahën denare loç ataj ayo gesu denevong ngaa nivesa ma ngaa nipaya ti rë, rëk Anutu nër gagek rak luho vorot in bë tato rangah nabë su nelë ngaa sën denevong lo menenër rë, gaç yö neggoin mehönnon rak yoh vu kwa.

¹² Nër vu Rebeka bë, “Aguu rëk gurek amon babul!”

¹³ Sënë yoh vu gagek sën neggëp loç Anutu-yi-kapiya lo nebë, “Sahëg neving Yakop, rëk sa nehalë Èsau paya.”

¹⁴ Om hil rëk nanër nabë va? Maç hil nanër nabë: Anutu su nevong ngaa yohvu rë? Ma!

15 In nër vu Moses bë:

“Nabë sa hevongin bë semu mehöti, og sək semu.

Log nabë sa hevongin bë kwag paya in mehöti, og sək kwag paya in.”

16 Om yik nebë sënë. Anutu su kwa paya in mehöti in mehö sënë kwa nevo bë Anutu kwa paya in yi rë. Log su kwa paya in mehöti in nevong Anutu yi huk niwëek rë, gak yö nevong yoh vu kwa.

17 In Anutu nër vu Parao wirek meneggöp loğ yi kapiya nebë, “Maggin sën sa hevong vu hong lo, og sa hevong in bë tato sa nig wëek vu mehönon pin in denanër sa bengög na menoh vu dob pin. Yik rak degwa saga sën sa hetung ggev Parao rak hong.”

18 Om nabë Anutu kwa bo nabë kwa paya in mehöti, og rëk kwa paya in yi. Log nabë kwa nevo bë gevong bemehöti ayo dahis jak, og rëk gevong bayo dahis jak.

Anutu Yi Kwa-Vonginsën Los Ahë Sengën

19 Rëk mu mak ham ti rëk nanër vu sa nabë, “Nebë saga, loğ nebë va sën Anutu nenër bë ngaa nipaya degwa neggöp vu hil mehönon-ë? In hil su ayoh vu bë keyëh yi rë.”

20 Rëk hong re? Hong mehönon mu rëk geyoh vu bë gwevong ayem jak Anutu? Dëg sogek su nelok tepëk in ala sën nejegwi yi lo bë, “Genesemu sa nebë sënë in va?” rë.

21 Gak mehö sën nejegwi dëg lo yö nejegwi yoh vu kwa, log yoh vu bë geğo ngagek gobeng timu mejegwi dëg luu jak. Lob nabë semu ngwë malangeri in huk nivesa yi, log semu ngwë in bë huk meris meris yi, og yik ggovek. Yö yi ngaa.

²² Lob Anutu vongin bë tato ahë sengën rangah betatekin niwëek vu mehönnon in sir pin denevong ngaa nipaya. Lob ahë sengën vu sir bë kevoh sir bemalaj nama na verök yi, rëk ma genejom yi ahon.

²³ Nejom yi ahon nebë saga in kwa nevo mehönnon vahi sën kwa nevongin sir lo. Kwa nevo sir in yö ggooin sir raḵ vorot in bë demedo nivesa doḵ yi nyëg geving yi, gerëḵ gevong yi ngaa nivesa vesa pin vu sir.

²⁴ Yiḵ hil sënë. Ggooin hil raḵ. Su ggooin loḵ he Yuda mu rë, gaḵ ggooin alam-yu-ngwë vahi ving.

²⁵ In Hosea nër nebë saga meneggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya nebë:

“Alam sën su sa alam sir wirek rë lo, og sëḵ nanër sir nabë salam sir.

Galam sën sa su ahëg neving sir wirek rë lo, og sëḵ ahëg geving sir.”

²⁶ Loga,

“vu nyëg sën sa nanër sir wirek bë,

‘Su salam ham rë’ lo,

og sëḵ nanër vu sir saga nabë Anutu mala-tumsën nalu sir.”

²⁷ Log Yesaya nër raḵ alam Israel getahi bë:

“Nabë Israel ngahijsekë rot nabë raggër loo nenga, og yiḵ Anutu rëḵ geḵo sir yu mahen teka mu nah vu yi.

²⁸ In Mehöböp rëḵ govek gägek na gebepul pevis, log bo nyëvewen doḵ nah vu alam vu dob.”

²⁹ Yoh vu gägek ngwë sën Yesaya nër wirek lo bë:

“Nabë Mehöböp sën negin angër-beḡö-yi pin vu yaḡek lo

su yoh nenga in hil hed vë yu mahen teka
bedemedo rë,
og hil rëk malad nama na verök yi
nabë sën Sodom los Gomora.”

*Alam Israel Denevong Huk Mu In Bë Denatu
Alam Yohvu Rëk Ma*

³⁰ Om hil rëk nanër nabë va? Hil nanër nabë
alam-yu-ngwë sën su malaj nesepa bë denatu
alam yohvu rë lo detu alam yohvu. Ayoj ya timu
vu Yesu lom sën Anutu nër sir bë sir alam yohvu.

³¹ Gağ alam Israel og kwaj nevo bë nabë desepa
doğ horek, og rëk gevong medenatu alam yohvu.
Rëk ma gesu denesepa loğ horek los dahis rë.

³² Rëk su detu alam yohvu rë, in su ayoj neya
timu vu Yesu rë. Gağ kwaj nevo bë ngaa sën
denevong lo yoh vu bë rëk geğo sir nah vu Anutu,
rëk ma. Denelë kelepeğo* nebë su yoh vu rë, in
ngaa nimumsën, lob sënë nebë sën deketul vahaj
rağ gelöng bedevës.

³³ In gägek sënë neggëp loğ Anutu-yi-ğapiya bë:
“Ham ngo! Sa hetung gelöng ti vu Sion* in bë
mehönon deketul vahaj jağ.

Sa hetung gelöng niwëek ata in gevong rii jağ
mehönon.

Gağ alam sën ayoj na timu vu yi lo, og su rëk nij
namum rë.”

10

Alam Israel Su Detu Alam Yohvu Rë

¹ Arig lo, sa hevongin rot bë Anutu geğo alam
Israel nah vu yi, om sa najom rağ vu yi in sir rot.

² Serağ nij, om sën senër bë nij wëek rot bë
desepa doğ Anutu. Rëk su denevong los kwaj rë.

³ In deneketul loḵ in aggata sēn Anutu nanēr sir nabē sir alam yohvu lo, in denevongŋŋāa yoh vu yō kwaj in bē denatu alam yohvu. Su denedahun sir medenesepa loḵ aggata sēn Anutu vong in bē hil sepa doḵ menatu alam yohvu lo rē.

⁴ Hil arak ni bē Horek yi huk verup lah loḵ Kerisi, om sēn Anutu rēḵ nanēr alam pin sēn ayoj na timu vu Kerisi lo nabē sir alam yohvu.

Anutu Nevongin Bē Geḵo Alam Pin Nah Vu Yi

⁵ Yiḵ nebē sēn Moses kevu gagek rak Horek bē: Horek yoh vu bē gevong mehōnon medenatu alam yohvu lo. Kevu nebē sēnē, “Mehōti bē sepa doḵ horek sēnē pin, og rēḵ medo mala-tumsēn.”

⁶ Rēḵ mu hil ayod neya timu vu Yesu, lom sēn vong behil arēd nebē hil alam yohvu, om ham su kwamin bo doḵ ayomin nabē, “Re rēḵ doḵ na yaḡek, megeḵo Kerisi duk nam-a?” In hil arak ni bē luḵ yam ggovek ya.

⁷ Log su kwam bo nabē, “Re rēḵ duk na alam-diiḵsēn hir nyēḡ in geḵo Kerisi nom-a?” Gaḵ kedi rak yah ggovek ya.

⁸ Log geraḵ ni ving bē, “Gagek yiḵ neggēp vu hong. Neggēp loḵ avim geneggēp loḵ ayom.” Yiḵ gagek sēn hil nanēr rangah bē hil ayod neya timu vu Yesu lo.

⁹ Om nabē genanēr Yesu berup avim nabē yi Mehōbōp, log gwevong geving doḵ ayom nabē Anutu nēr bekedi rak yah vu bedub, og Anutu rēḵ geḵo hong nah vu yi.

¹⁰ In hil atu alam yohvu rak sēn hil ayod neya timu vu Yesu lo, log Anutu rēḵ geḵo hil nah vu yi jaḵ sēn hil nanēr verup avid bē yi alam hil lo.

¹¹ Lob gagek neggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya nebë, “Alam sën ayoj na timu vu yi lo, og su rëḵ juuk sir benij namum rë.”

¹² Log alam Yuda los alam-yu-ngwë neggëp timu in yik hil pin hil Mehöböp timu nedo, lob nevong semusën böpata vu alam sën ayej nelok yi lo.

¹³ Yoh vu sën neggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo nebë, “In alam sën ayej nelok Mehöböp lo pin, og rëḵ geko sir nah vu yi.”

¹⁴ Rëḵ nabë su ayoj na timu vu yi rë, og su rëḵ ayej dok yi rë. Log nabë su degengo yi gagek rë, og su rëḵ ayoj na timu vu yi rë. Log nabë mehöti su nanër yi gagek rangah vu sir rë, og su rëḵ degengo rë.

¹⁵ Log nabë Anutu su gevong alam sën denanër gagek lo dena vu sir rë, og re rëḵ nanër rangah vu sir-a? Yoh vu gagek sën neggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo nebë, “Alam sën denanër Bengö Nivesa rangah lo deberup, og hil kwad vesa rot.”

Alam Israel Su Denesepa Loḵ Bengö Nivesa Rë

¹⁶ Rëḵ mu alam pin su debë nengaj vu Bengö Nivesa rë gema. Yoh vu sën Yesaya nër wirek lo nebë, “Mehöböp, re vong ving gagek sën he nanër lo?”

¹⁷ Om hil nehevong ving rak gagek sën hil nehango lo, lob gagek sën hil nehango lo, og neverup rak Kerisi avi.

¹⁸ Rëḵ selok tepëḵ bë: Maḵ su denengo Bengö Nivesa sënë rë? Gaḵ dengo ggovek ya. In gagek neggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya nebë:

“Ayej ya meyoh vu dob pin.

Log hir gagek ya metök ya dob nenga pin.”

19 Rêk selok tepêk beron ngwê ggökin bê: Mağ Israel su derak gâgek sênê degwa ni rê? Gağ derak ni in Moses nêr wirek bê:

“Sêk gevong beham ayomin rêk ngis yi in alam-yu-
ngwê sên su los bengöj rê lo,
log sêk gevong beham ahêmin sengên vu alam-
yu-ngwê sên kwaj masên lo.”

20 Rêk Yesaya su neggöneng rê genenêr rangah bê:

“Alam sên su denesero sa rê lo detök vu sa,
log alam sên su denelok tepêk in sa vu mehö
la rê lo,
og sa tato sa rangah vu sir.”

21 Lob nêr rağ Israel nebê:

“Sa hetê nemağ in alam sên denekeyêh los deme-
hoo sa gâgek lo
yoh vu buk pin bê denom vu sa, rêk ma.”

11

Anutu Semu Alam Israel Vahi

¹ Lob sa bê doğ tepêk in gâgek ngwê nabê mağ Anutu ruuk yi alam-a? Ma verök yi! Yiğ sa Israel ti ving. Abraham yi mewis sa, in sa degwa vu Benjamin.

² Log Anutu su rêk juuk yi alam sên ggöoin sir rak wirek lo rê. Ma ham su rağ gâgek sên Anutu-yi-ğapiya nêr rağ Elia lo ni rê? Elia su vu Anutu in alam Israel bê,

³ “Mehöböp! Denesis hong alam-denenêr-gâgek-rangahsên medenediik. Gedenekevoh hong jepö ya. Geyik sengo ti nahên nado, lob denesero sa in bê dengis sa mesa nadiik.”

⁴ Rêk Anutu nêr yah vu yi nebê va? Nêr nebê sênê, “Sehooïn alam 7,000 raḵ medenedo vu sa, su deneggurek anutu-kuungsên Baal babu rê.”

⁵ Lob yik buk sên gwëbeng agi nebê ving. Anutu kwa pesivin alam Israel beggooin sir yu mahen teka raḵ medenedo.

⁶ Ggooin sir raḵ in yô kwa pesiv in sir, gaḵ su ggooin sir raḵ in denevong huk nivesa la rê. Gaḵ nabê ggooin sir raḵ in nelê bê denevong ngaa nivesa, og nevong loḵ yah nyëvewen vu sir mu gesu kwa pesiv in sir yönon rê.

⁷ Om maḵ nebê va? Nebê sênê: Alam Israel malaj neseḵa bê Anutu gelê sir nivesa, rêḵ ma gesu nelê sir pin nivesa rê. Yönon, ggooin sir yu mahen teka raḵ benelê sir nivesa, rêḵ sir vahi pin og nengaj nemir, om su detöḵ raḵ gaḡek anon rê.

⁸ Yoh vu gaḡek sên neggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo bê:

“Anutu vong benij tebô nebê sên deneggëp yiing.

Nevong malaj bê degelê yi gaḡek rêḵ su deḵaḵ ni,

genevong nengaj bê degengo rêḵ su denatöḵ jaḵ degwa.

Lob denedo nebê sênê rot meverup gwëbeng.”

⁹ Log Davit nêr raḵ Israel ving bê:

“Hir nos böp sên denegga lo rêḵ natu gegweeng los rasoh

in kevoh sir mebo nyëvewen vu sir.

¹⁰ Malaj ḵenu doḵ gesu degelê ngaa,

lom hir ngaa muḡeng saga yö jaḵ ḡëp demij meyö ḡëp deḡevék degwata.”

Anutu Ḷo Alam-yu-ngwë Yom

11 Lob sa bë doḱ tepëḱ in gägeḱ ngwë nabë: Alam Israel devës saga, om rëḱ malaj nama na veröḱ yi? Ma! Rëḱ nama! Dekeyëḱ gägeḱ lob tum Anutu ḱo alam-yu-ngwë yom raḱ sënë. Vong nebë sënë in bë alam Israel ayoj ngis yi, lob mëm degërin sir nom vu yi geving.

12 In dekeyëḱ gägeḱ lom sënë loḱ vu mehönnon pin. Deruu demij vu Anutu, lob sënë vong bengaa nivesa töḱ vu alam-yu-ngwë. Om alam Israel degërin sir nom vu Anutu, og sënë rëḱ gevong bengaa nivesa rot natöḱ vu mehönnon pin mekesuu ngaa sën verup raḱ hir keyëhsën lo.

13 Sa bë nanër gägeḱ vu ham alam-yu-ngwë: Ham sinarë sa, lob sa kwaḱ vesa in huk sënë menehevong.

14 Sa nehevongin huk sënë rot in bë gevong mesa alam Yuda malaj anonin ngaa nivesa vesa sën ham neḱo lo, in sa gaḱo sir la denom geving.

15 In Anutu semu aye in mehönnon raḱ sën ruuk alam Israel lo. Om buk sën Anutu geḱo alam Israel nom göḱin lo, og rëḱ nabë sën deḱedi raḱ yah ggöḱin ggëp bedub.

16 Alam Israel denëḱo parawa-brët-yi nemaj beron ti vër nemuḱin medenetung netu seriveng vu Anutu lob mëm brët pin los dahis netu yi ngaa ving. Log nabë ḱele geḱa* tu Anutu yi ngaa, og ḱele nema pin los agga tu yi ngaa ving.

17 Yönon, maḱ Anutu keyëḱ ḱele oliv* nema vahi

* **11:16:** Gägeḱ sënë raḱ parawa-brët-yi los ḱele geḱa, og yik gägeḱ peggirinsën raḱ Abraham loḱo yi mewis. Bë Abraham tu Anutu yi alam, om yi mewis pin detu Anutu yi alam ving nebë saga. Rëḱ alam Israel ngahi deruu demij vu Anutu bedekehe sir vër in yi alam

bevo vër, log ƙo hong nebë ƙele oliv* bemën nema ti megelu hong loƙ yah nema vahi sagu lo bej. Lob geneko jeji ggëp ƙele oliv* sënë gega ving nema sogek vahi lo.

18 Om su gweko hong jaƙ vu nema sogek lo. Nabë gweko hong jaƙ vu, og kwam bo rë. In genare raƙ gega, gaƙ gega su nare raƙ hong rë.

19 Rëƙ mu maƙ rëƙ genanër nabë, “Anutu keyëh nema pin sënë in bë gelu sa doƙ nah bej.”

20 Sënëƙ yönon, rëƙ mu ketöv sir in su ayoj neya timu vu Yesu rë. Gaƙ hongëƙ genare niwëëƙ in ayom neya timu vu yi, om su gweko hong jaƙ. Gaƙ gëgöneng megwegin hong.

21 In Anutu su lë nema sogek mu menedo rë, om su rëƙ gelë hong mu geving rë.

22 Kwam bo Anutu rë, nabë yi mehö kwa vonginsën los mehö niwëëƙ ving, om su nelë ngaa nipaya mu rë. Alam sën nij nelëlin yi lo, og nevong nyëvewen vu sir loƙ yah. Log hong, nabë gegurek babu, og rëƙ kwa gevongin hong, gaƙ nabë nama, og rëƙ ketöv hong na geving.

23 Om nabë nema sogek sën nij nelëlin yi lo vahi degërin sir nom bayoj na timu vu Yesu, og Anutu rëƙ gelu sir doƙ nah aggaj gökin. In Anutu yoh vu bë gevong nabë saga.

24 Gerak ni bë wirek og ƙele oliv* bemën nema hong, rëƙ Anutu ketöv hong vër megelu hong loƙ yah oliv* nivesa, gaƙ su aggam sënë niröp rë. Om yönon rot, yoh vu bë rëƙ geƙo oliv* sogek nema lo sënë megelu sir doƙ nah yö aggaj gökin.

Anutu Kwa Nevongin Mehönon Pin

²⁵ Arig lo, sa bē ham su kwetul dok in gagek vunsēn sēnē. In rēk ham kwamin bo menanēr ham nabē ham los kwamin. Om sa nanēr gagek vunsēn sēnē rangah vu ham. Gagek sēnē degwa nebē: Alam Israel vahi nengaj dahis, lob demedo nabē sēnē rot mena berup dok buk sēn Anutu gooin alam-yu-ngwē jak govek na bedegērin sir nom lo.

²⁶ Lob mēm Anutu rēk geḱo Israel vahi pin nom noh vu gagek sēn neggēp loḱ yi ḱapiya lo bē:

“Mehō sēn dok vu hil megeḱo hil vēr lo rēk berup gēp Sion*.

Lob rēk kevoḱ Yakop yi mewis hir ngaa nipaya sēn deneruu demij vu Anutu lo na.”

²⁷ Log yi gagek ngwē nēr bē:

“Sēḱ najoo gagek sēnē jak sir nabē sēḱ kevoḱ hir ngaa nipaya pin na.”

²⁸ Alam Israel nij nelēlin Bengō Nivesa, lob dene-sis begō vu Anutu in ngaa sēnē, rēk mu saga nelok vu ham. Rēk mu Anutu ggooin sir rak vorot in denatu yi alam, om sēn nahēn ahē neving sir. In kwa nevo ḱenuj los hir dobahē lo.

²⁹ In nabē Anutu gooin alam yu ti jak begevong semusēn vu sir, og su rēk nom pekwē gagek rē.

³⁰ Wirek ham kweyēh Anutu aye, rēk ma geham wērin ham yom, lom ham ḱo semusēn gwēbeng rak sēn alam Israel dekeyēh aga lo.

³¹ Yōnon, alam Israel dekeyēh gagek gwēbeng in bē ham gwēḱo semusēn jak, loḱ mēm rēk nom degērin sir medegeḱo semusēn geving vu tamusēn.

³² In Anutu vuu mehōnon pin ya bedenedo los hir ngaa nipaya medeginengin sir in bē mēm rēk gevong yi gagek kwa vonginsēn noh vu sir pin.

Yiḱ Hil Gaḱo Anutu Arë Jaḱ

³³ Alam-e! Hil napisek in Anutu in kwa böpata ben-erak ngaa pin ni los dahis kesuu mehönnon pin.

Hil su ayoh vu bë ajaḱ yi gagek sën kwa nevo lo ni rë,
gehil su ayoh vu bë ajaḱ ngaa sën nevong lo ni rë.

³⁴ Yoh vu sën dekevu meneggëp loḱ yi ḱapiya lo bë:
“Re rak Mehöböp kwa ni?

Ma re vo kwa vu yi?”

³⁵ “Ma re vo ngaa vu yi mugin
om rëḱ bo doḱ nah vu yi?”

³⁶ Ma! Yi yö tung ngaa pin.

Geyö ti tu ala benegin ngaa pin.

Bengaa pin tu yi ngaa.

Om hil gaḱo arë jaḱ na vavunë degwata los degwata. Yönon.

12

Hil Getung Navid Na Vu Anutu Nabë Seriveng

¹ Om arig lo, Anutu kwa vongin hil, om sa gejiin ham bë ham gwevong navimin vu Anutu nabë sën mehönnon denetung seriveng vu yi lo. Ham bo vabuung in ham navimin megwetung natu seriveng vu Anutu, rëḱ mu ham medo vesamin in ham gwevong yi huk, loḱ mëm rëḱ kwa vesa in. In ngaa nebë saga og ngaa yohvu menëḱo Anutu arë rak.

² Log ham su sepa doḱ ngaa sën alam-dob-yi denevong lo, gaḱ ham gwërin ham kwamin menatu mewis in ham jaḱ ngaa sën Anutu kwa nevo bë nivesa los yohvu geniröp rot lo ni.

Hil Dahun Hil Gadok Vu Hil Arid Lo

³ Anutu vong semusën vu sa, om sa bë nanër vu ham pin ti ti nabë ham su gweko ham jak mesevok ham huk, gak ham ngo sepa dok ham huk megwevong niröp. Log ham ti ti ngo seggi ham huk saga niröp noh vu niwëek sën Anutu vo vu ham lo.

⁴ In hil navid len ti ti lo neggëp, rëk mu hir huk su neggëp ti rë, gak denevong huk aggagga yö yoh vu sir.

⁵ Lob yik hil ngahisekë nebë saga, rëk hil atu Kerisi-yi-alam yu timu. Lob hil pin yik anon timu gelen ti ti lo.

⁶ Anutu vong semusemu vu hil nyëmasën, gevo kwa aggagga vu hil, om nabë mehöti yoh vu bë nanër gagek rangah in ko semusën sënë vu Anutu, og mehöti sënë nanër gagek rangah noh vu niwëek sën Anutu vo vu yi lo.

⁷ Genabë semusën neggëp vu mehöti in bë gegin ari lo in huk og gegin. Log nabë mehöti yoh vu bë tahu alam in ko semusën sënë vu Anutu, og mehö sënë natu tatovaha betahu alam.

⁸ Log nabë mehöti kwa neggëp in bë nanër Anutu yi gagek tato vu alam, og gevong banon jak. Log nabë mehöti bë bo ngaa vu ari lo, og gevong vu sir los ayo timu. Log ggev sën negin yi alam lo, og gegin sir niröp gesu ni tebö. Log mehöti bë kwa paya in ari medok vu yi, og dok vu yi los kwa vesa.

Ham Ahëmin Geving Ham Arimin Sën Kerisi-yi-alam Lo Yönon

⁹ Sën ham ahëmin geving arimin lo lo, og ham su gwekuung jak. Gak ham ahëmin geving sir

yönon. Ham gweruu demimin vu ngaa nipaya geham napiik vu ngaa nivesa.

¹⁰ Ham kwamin bo Kerisi-yi-alam pin nabë ham arimin sir bemëm ham ahëmin geving sir yönon. Ham pin ti ti gweko arëmin jak vewen vewen.

¹¹ Ham ayomin kehe ham beham gwevong Mehöböp yi huk niwëek noh vu buk geham su nimin tebö.

¹² Ham bo kwamin in Mehöböp bemedo los kwamin vesa. Nabë maggin natök vu ham, og ham bare niwëek. Geham ngo medo najom jak noh vu buk.

¹³ Nabë Anutu-yi-alam la dejak vu in ngaa, og ham dok vu sir, log nabë alam-yu-ngwë deberup vu ham, og ham gwegin sir nivesa.

¹⁴ Bë alam degevong paya vu ham, og ham najom jak nabë Anutu gevong nivesa vu sir. Kë! Ham najom jak nabë gevong nivesa vu sir. Gağ ham su terot sir los najom jak nabë Anutu gevong paya vu sir.

¹⁵ Alam sën kwaj vesa lo, og ham kwamin vesa geving sir, log ham semu ayemin in alam sën ayoj maggin medenesu lo.

¹⁶ Ham medo jevuh ti. Ham su kwamin bo nabë ham böp, gağ ham los alam sën su los bengöj rë lo sepa ham. Ham su ngo kwamin bo ham menanër nabë, “Sengo timu los kwag!”

¹⁷ Nabë mehöti gevong paya vu ham, og ham su gwevong nipaya dok nah nyëvewen vu yi. Gağ ham kwamin bo ngaa nivesa mu megwevong jak alam pin malaj.

¹⁸ Ham gwegin ham in begö degwa su gëp vu ham, gağ ham malamin sepa sën ham medo jevuh

ti geving alam pin lo.

¹⁹ Om sa mehö lo, ham su ngo bo dok ngaa nipaya sën denevong vu ham lo, gaḵ ham naḵöök gAnutu ahë sengën vu sir megevong dok nah vu sir. In gagek neggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya nebë: Mehöböp nër bë, “Voloksën nipaya nyëvewen og sengo sa huk, om ham naḵöök gesengo rëḵ bo dok nah.”

²⁰ Rëḵ mu nabë:

“Mehö sën nevong paya vu hong lo nadiiḵahë,
og gebo nos vu yi.

Genabë ayo bev in bël og gebo bël kul vu yi.

Yönon, nabë gwevong nabë sënë,

og rëḵ getah yi nah bekwa bo yi ngaa nipaya
sën lo bemëm ni namum in.”

²¹ Su gwevong bengaa nipaya kepë hong, gaḵ gebare niwëëḵ meḵekwepë ngaa nipaya jaḵ ngaa nivesa.

13

Hil Agurek Gavman Babu

¹ Ham pin gurek alam sën detu gavman medenegin ham lo babuj. In gavman su yö deggoin sir raḵ rë, gaḵ Anutu vo niwëëḵ vu gavman vu nyëḡ pin in huk pin. Lob Anutu yö tung gavman vu nyëḡ pin medenedo.

² Nebë saga om nabë mehönon dekeyëḵ gavman, og dekeyëḵ Anutu ving. Om rëḵ denatöḵ vu nyëvewen.

³ Alam nijvesa su deneggöneng in kiap rë, gaḵ mëm alam sën denevong ngaa nipaya lo mu mëm deneggöneng in. Nabë ahëm ving bë su gegöneng in

gavman, og gwevong ngaa nivesa jak buk pin, lob mēm rēk gavman geḱo arēm jak.

⁴ In Anutu tung gavman in bē dok vu hong meḱemedo nivesa. Rēk mēm nabē gekweyēh horek og gegöneng. Gerak ni bē begö sēn nejom loḱ nema lo, og su neḱo meris rē. Gaḱ Anutu tung gavman in bē degevong yi huk medebo nipaya dok nah vu mehöti sēn gevong ngaa nipaya lo.

⁵ Nebē saga om hil agurek gavman babu. Rēk mu hil su agöneng in ngaa nipaya nyēvewen sēnē mu mesepa dok hir gagek, gaḱ hil kwad bo nabē sēnēk ngaa niröp, om hil sepa dok.

⁶ Log sēn hil getung takēs lo, og ngaa niröp ving, om gwetung in Anutu vo huk loḱ alam gavman nemaj medetu yi hur.

⁷ Om nabē gavman degetung horek in ngaa ti nabē degeḱo takēs jak, og gebo monē jak vu sir noh vu saga. Alam sēn denēko takēs lo, og ham gwe-tung takēs vu sir niröp. Galam sēn denēko takēs-kupek-yi (kastams) lo, og ham bo takēs-kupek-yi vu sir niröp geving. Log alam sēn denegin ham lo, og ham gurek babuj, galam sēn denetu ggev lo, og ham gweḱo arēj jak.

Bē Ham Ahēmin Geving Mehönon Og Sagak Ham Neseпа Loḱ Horek Yönon

⁸ Ham göneng in nyēvewen pin nabē su gēp vu ham. Gaḱ yik nyēvewen timu sēnē yō gēp vu ham vewen vewen degwata nabē: Ham ahēmin geving ham vewen vewen jak buk pin. Nabē ham gw-evong nabē saga, og ham nevong yoh vu sēn Horek nēr lo.

⁹ In Horek nër nebë sënë bë, “Su gegodek mehö ngwë venëj los reggaj. Su gengis mehönon medenadiik. Su gegodek. Su ayom nevu nevu in mehö ngwë hir ngaa.” Horek sënë gevahi sën neggëp lo, og yik pin degwaj timu sënë nebë, “Ahëm geving alam sën denedo dus vu hong lo nabë sën ngo ahëm neving hong.”

¹⁰ In mehö sën ahë neving mehö ngwë lo, og su rëk gevong paya vu yi rë. Om nabë hil ahëd geving mehönon, og hil nesepa loḵ horek pin menehevong yoh vu.

Hil Gevong Ngaa Niröp

¹¹ Ham ahëmin geving ham nabë sënë in ham rak ni bë buk verup ggovek ya, om ham malamin natum beham kwedi jak. Buk sën Anutu geko hil nah vu yi lo yam dus teka, gaḵ su neggëp ading in hil nebë sën neggëp loḵ buk sën hil nehevong ving nyëdahis lo rë.

¹² Mala vahis vongin nama na gedus rak bë rangah vongin berup. Om mak hil gevuu ngaa malakenu yi pin na, gehil agërin hil navid jak ngaa rangah yi.

¹³ Hil ana aggata niröp nabë sën mehönon deneya rangah. Hil su sepa doḵ alam sën denesup sir in bë denanum böp medegevong ngaa jeggin jeggin lo. Hil su gevong baggëb gegevong ketod vu ngaa ningöhek jeggin jeggin. Hil su ayod nevu nevu in mehö ngwë hir ngaa, log hil su ahëd sengën bemehoo hil.

¹⁴ Gaḵ ham gwëko Mehöböp Yesu Kerisi begwëvëh nabë tob in gërin ham in ngaa nebë saga.

Geham su kwamin bo megwevong ngaa nipaya sën ham malamin anon in lo.

14

Hil Su Seggi Arid Lo

¹ Mehöti sën ayo neya vu Yesu mahen teka mu lo, og ham gweko yi nam geving ham sën Anutu-yi-alam ham lo. Rëk mu ham su ngis begö vu yi in gagek vahi.

² In alam vahi ayoj neya timu vu Yesu niwëek, lob denegga reggu los ngaa aggagga pin. Rëk alam vahi mu su denevong ving niwëek rë, lom sën denegga jojeng los nos mu.

³ Om mehöti sën negga ngaa pin lo su kwa bo gagek jak mehö ngwë sën neggöneng in reggu lo. Gemehö sën su negga reggu rë lo su kwa bo gagek jak mehö ngwë sën negga ngaa pin lo nabë nevong paya. Gaç Anutu ko mehö ngwë sën negga reggu lo yom ving.

⁴ Hong mehö re om genenër gagek nipaya rak mehö ngwë yi hur-a? Nabë bare, ma nabë bës, og ala yö yi ngaa. Rëk mu rëk bare niwëek. In Mehöböp yö yoh vu bë bo niwëek vu yi mebare niwëek.

⁵ Log mehö la kwaj nevo buk vahi bë böpata rot kesuu buk vahi. Log mehö ngwë kwaj nevo bë buk pin neggëp ti gesu ngwë kesuu ngwë rë. Om alam pin ti ti yö deseggi gagek sënë bedegevong noh vu ngaa sën kwaj nevo bë neko Anutu arë rak lo.

⁶ In mehö sën kwa nevo buk ti nebë buk böpata rot lo, og nevong nebë sënë in geko Anutu arë jak. Gemehö sën negga ngaa pin lo, og negga in geko Anutu arë jak. In nejom rak ya vu Anutu los kwa

vesa in reggu genegga. Log mehö ngwë sën su negga reggu rë lo, og su negga rë in geḵo Anutu arë jaḵ. Genejom raḵ ya vu Anutu los kwa vesa in nos meris mu genegga.

⁷ Hil ti ti su ngo atu ala menanër bē hil medo vesad ma, hil nadiiḵ na rē.

⁸ Gaḵ nabē hil medo vesad, og Mehöböp yō yi ngaa. Genabē hil nadiiḵ, og Mehöböp yō yi ngaa. Om nabē hil medo vesad ma hil nadiiḵ, og Mehöböp yō ti yi ngaa hil.

⁹ Om sën Kerisi diiḵ gevesa loḵ yah in bē natu alam diiḵsën los malaj-vesasën hir Mehöböp.

¹⁰ Nebē saga, om su gwelē arim paya megenanër nabē yi mehö nipaya. Ham vahi nevong nebē saga rēḵ su yoh vu rē, in hil pin rēḵ bare Anutu mala begengo hil gageḵ.

¹¹ Sënë yiḵ yoh vu gageḵ sën neggēp loḵ yi ḵapiya lo nebē:

“Mehöböp nēr bē, ‘Sa nado malag-tumsën yönon rot,
om sa gageḵ sënë rēḵ anon jaḵ yönon rot geving nabē:

Alam pin rēḵ dengun lusej gedenadudeḵ vu sa,
galam pin rēḵ avij geḵo sarēg jaḵ.’ ”

¹² Om hil pin ti ti ngo rēḵ nanēr hil huk degwa tato vu Anutu.

Hil Su Gevong Ngaa Nipaya Begevong Paya Vu Arid Lo

¹³ Nebē saga, om hil su kwad bo gageḵ nipaya jaḵ arid lo gökin. Gaḵ hil kwad bo hil arid lo nabē hil su tato aggata paya vu sir in rēḵ debēs bemalaj nama.

¹⁴ Setu Mehöböp Yesu yi mehö meserak ni bē nos los reggu ti su yō nipaya vorot rē. Gaḵ nabē mehōti yō kwa bo ti nabē nipaya besu yohvu rē, og nos ma reggu saga tu nipaya vu yi.

¹⁵ Nebē sēnē om nabē ngāa sēn genewa lo nevonḡ paya vu arim sēn Kerisi yi mehō lo bekwa neya ngāhi, og su ahēm neving yi yōnon rē. Kerisi diiḵ in arim ti sēnē, om su gwevonḡ paya vu yi jaḵ nos sēn genewa lo.

¹⁶ Om su gwevonḡ ngāa nabē sēnē, in kwam nevo bē nivesa, rēḵ alam vahi rēḵ kwaj bo nabē su yohvu rē.

¹⁷ In ngāa sēn hil āga los nanum lo su yoh vu bē gevonḡ behil natu Anutu-yi-alam rē, gaḵ nabē Anon Vabuong gevonḡ behil malad sepa ngāa niröp, gehil ayod gēp revuh, gehil kwad vesa, og saga sēn tato bē hil atu yi alam.

¹⁸ Bē mehōti natu Kerisi yi hur mesepa doḵ ag-gata sēnē, og Anutu rēḵ kwa vesa in yi gemehōnon rēḵ degelē yi nabē yi mehō nivesa.

¹⁹ Nebē saga om hil sepa doḵ aggata pin sēn gevonḡ mehil medo jevuh ti lo, gaggata sēn bo niwēēk vu hil arid lo lo.

²⁰ Ham su nanēr ham in nos megwevonḡ paya vu Anutu yi huk. Yōnon, ngāa pin nivesa sēn bē hil āga. Rēḵ mu nabē ngāa sēn genewa lo gevonḡ bemehō ngwē bēs, og sēnē netu hong ngāa nipaya.

²¹ Nabē arim ti gelē gegegwa reggu ma genanum wain ma, gwevonḡ ngāa ngwē, lob sēnē gevonḡ bebēs, og maam su gwevonḡ genök gēp.

²² Rēḵ mu nabē gejaḵ ni nabē ngāa pineḵ yohvu, og yiḵ melu Anutu ngo ham ngāa gesu gwevonḡ gāgek berup jaḵ begwevonḡ paya vu arim lo. Nabē

mehöti kwa bo ngaa ti nabë ngaa nivesa gesu kwa na luu luu in rë, og yö kwa vesa.

²³ Gaḵ nabë mehöti nega ngaa ti gayo nena luu luu in, og nipaya neggëp vu yi. In su ayo neya timu rë geyö gga jeggin. Ngaa pin sën mehönon su ayoj ya timu vu rë geyö denevong lo, og netu ngaa nipaya vu sir.

15

Hil Sepa Doḵ Kerisi Kwa

¹ Hil sën nare nid wëëk lo, hil najom hil ahon in doḵ vu alam sën su denare nij wëëk rë lo. Gaḵ hil su sepa doḵ hil ngo kwad megevong paya vu ayoj.

² Hil pin ti ti ngo kwad bo hil alam madoḵ vu sir in degeḵo kwa nivesa bemëm nij wëëk jak.

³ Hil arax ni bë Kerisi og su nesepa loḵ yö kwa rë. Gaḵ ngaa sën netöḵ rak yi lo neyoh vu gagek sën neggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo bë, “Gagek pelësën sën alam denenër rak hong lo yam nerax sa.”

⁴ Log gagek pin sën dekevu wirek meneggëp lo, og dekevu in bë bër hil kwad. Dekevu gagek sënë in bë bo niwëëk vu hil, log gevong behil bare nid wëëk, gehil gevong geving, gabo kwad in sën Anutu geḵo hil nah lo.

⁵ Ham sepa doḵ Kerisi lob Anutu sën negadu mehönon los nevong behil nare nid wëëk lo gevong beham medo jevuh ti nabë sën Kerisi Yesu luho Ama denedo revuh ti lo.

⁶ In ham kwamin gëp ti gayemin doḵ ti megweḵo hil Mehöhöp Yesu Kerisi Ama Anutu arë jak.

*Kerisi Nelöḵ Vu Alam Yuda Losho Alam-yu-
ngwë*

⁷ Om ham pin gweko arimin sën Kerisi-yi-alam lo beham medo los ahëmin geving ham nabë sën Kerisi ahë neving ham lo, loḵ mēm saga sën rëḵ geḵo Anutu arë jaḵ.

⁸ Lom sa bë nanër vu ham nabë Kerisi tu hur in doḵ vu alam Yuda sën denerah* navij lo. Vong nebë sënë in bë tato nabë Anutu yi gägek anon, los gevong bAnutu yi gägek pin sën joo vu ḵenuj lo wirek lo anon jaḵ.

⁹ Lob nevong in bë alam-yu-ngwë degelë nabë Anutu kwa vongin sir, lom degeḵo arë jaḵ noh vu gägek sën neggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo nebë:
“Om sën sëḵ nanër arëm rangah vu alam dahis.

Gesëḵ gevong raro megaḵo arëm jaḵ.”

¹⁰ Log gägek ngwë neggëp loḵ yi ḵapiya ving nebë:
“Ham alam-yu-ngwë, ham kwamin vesa geving yi alam.”

¹¹ Log dus ngwë nër ving nebë:

“Ham alam-yu-ngwë pin, ham gweḵo Mehöböḵ arë jaḵ.

Geham mehönon pin, ham gweḵo arë jaḵ jaḵ raro.”

¹² Log Yesaya nër ving bë:

“Yese yi mewis ti rëḵ berup,

lob rëḵ arë böḵ jaḵ megegin alam-yu-ngwë.

Lob rëḵ debo kwaj in yi nabë

gegin sir megevong nivesa vu sir.”

¹³ Om Anutu sën nevong mehil navo kwad in yi lo gevong beham kwamin vesa rot, geham ayomin gëḵ revuh jaḵ sën ham ayomin neya timu vu yi lo. Log mēm Anon Vabuung gevong niwëëḵ vu ham, beham bo kwamin in buk sën geḵo ham nah vu yi lo bemedo gwegin yi los ayomin dahis.

Paulus Kwa Vesa In Huk Sinarë Sën Nevong Agi

¹⁴ Arig lo, sa kwag vo loḵ ayog meserak ni bē: Ham malamin nesepa ngaa nivesa geham kwamin neggēp in ngaa vahi pin, om ham ngo yoh vu bē dok vu ham mebo kwa vu arimin lo.

¹⁵ Rēḵ gagek vahi sën sa neḵevu yök vu ham lo, og niwëek teka. Rēḵ sa su nahöneng rē, gesa ḵevu in bē bër ham kwamin. In Anutu vong huk sënë loḵ sa nemag

¹⁶ in bē sa natu Yesu Kerisi yi hur mena vu alam-yu-ngwë menanër Anutu yi Bengö Nivesa rangah vu sir. Sa nebë alam-deneḵo-seriveng ti, lob sa bē gaḵo alam-yu-ngwë denam vu Anutu bAnon Vabuung gevong medenatu vabuung gesa ḡetung sir denatu seriveng sën Anutu gelë nivesa lo.

¹⁷ Lob Kerisi Yesu negadu sa balu nehevong huk loḵ ti, om sën sa kwag vesa in huk sën sa nehevong vu Anutu agi.

¹⁸ Sa su hevongin bē nanër ngaa ngwë rē, gaḵ yik sa bē nanër ngaa timu sënë nabë: Kerisi vo niwëek loḵ sa gagek los ngaa sën sa nehevong lo, lob ggërin alam-yu-ngwë yom rak sënë.

¹⁹ Vo niwëek vu sa nebë sagi, lob sa hevong ngaa böp aggagga. Gevo Anutu yi Anon Vabuung niwëek vu sa ving. Om sën senër Kerisi yi Bengö Nivesa pin rangah ggēp Yerusalem nyëdahis, besya meyoh vu nyëḡ pin beverup Ilirikum.

²⁰ Lob sa bē nanër Bengö Nivesa vu nyëḡ vahi sën yö nahën denedo gesu denengo Kerisi bengö rē lo, in sa su bē rēḵ dev beggang jaḵ na mehö ngwë hir mudeng vavunë rē.

²¹ Gaḵ sa bē gevong nabë sën gagek neggēp loḵ Anutu-yi-ḵapiya lo bē:

“Alam sën su denengo bengö rë lo,
 og rëk degenço.
 Galam sën su denengo yi gagek rë lo,
 rëk dejak ni.”

*Paulus Kwa Nevo Bë Na Berup Gelë Alam Rom
 Gena Spain*

²² Lob huk sënë ggërin sa rot, lob sa su yoh vu bë
 nök vu ham wirek rë.

²³ Gağ sahëg neving yoh vu ngebek ngahisekë
 rot bë senök galë ham rëk ma. Rëk gwëbeng og huk
 su ggërin sa vu sënë rë,

²⁴ lob sa bë na dob Spain, om mak sëk nök berup
 galë ham namugin rë loğ mëm sena. Gesa bë medo
 teka geving ham bekwag vesa rë, loğ mëm ham rëk
 gweko sa na geto aggata Spain.

²⁵ Rëk mu sëk na Yerusalem rë, in sa bë doğ vu
 Anutu-yi-alam gëp sagu rë.

²⁶ In alam Masedonia los Akaya yö kwaj nevo
 medenër gagek venuh bë dengupin seriveng
 medebo na Yerusalem vu Anutu-yi-alam sën den-
 erağ vu in ngaa lo.

²⁷ Yö kwaj nevo bë degevong nabë sënë, og
 nivesa, in alam Yerusalem hir nyëvewen neggëp vu
 sir. Alam Yuda devo Bengö Nivesa vu alam-yu-
 ngwë in bë doğ vu anoj, om sën nyëvewen neggëp
 vu alam-yu-ngwë in bë dedoğ vu sir geving jak
 ngaa navij yi.

²⁸ Om sa bë gevong seriveng sënë los dahis doğ
 na nemaj niröp behuk sënë nama na rë, loğ mëm
 senök berup aggata vu ham mesena Spain.

²⁹ Lob serak ni bë nabë senök berup vu ham, og
 sëk gaço Kerisi yi semusën böpata benök vu ham.

³⁰ Arig lo, sa bë ketag vu ham nabë ham tu hil Mehöböp Yesu Kerisi yi alam vorot, log Anon Vabuung vong ahëvingsën vu ham, om ham niman wëek menajom jak in sa pangsën geving nabë Anutu doḵ vu sa.

³¹ Ham najom jak nabë Anutu gevong balam Yudea vahi sën denekeyëh gagek lo su denajom sa ahon. Log ham najom jak nabë Anutu gevong beyi alam vu Yerusalem su nij dëlin seriveng sën sa nehako ya in bë doḵ vu sir agi.

³² Om nabë Anutu kwa, og sëk nöḵ berup vu ham los kwag vesa besewah memedo teka geving ham rë.

³³ Anutu sën nevong behil ayod neggëp revuh lo nöḵ bemedo geving ham pin. Yönon.

16

Paulus Nër Gagek Yoh Vu Alam Ngahisekë Bë Kwa Nevo Sir

¹ Sa hevongin bë ham gwegin hil avëhnöd Poebe nivesa. In nevong huk meneloḵ vu Kerisi-yi-alam vu Kengkrai.

² Geham kwamin bo Mehöböp begweko Poebe nöḵ medo geving ham. In hil sën Anutu-yi-alam hil lo, og hil gevong ngaa nivesa nabë sënë. Log nabë maggin ti neggëp vu yi, og ham doḵ vu yi. In nelok vu alam ngahisekë genelok vu sa ving.

³ Ham nanër sayeg vu Priska luho regga Akwila nabë sa kwag nevo luho. Luho sën alöö nehevong Kerisi Yesu yi huk timu lo.

⁴ Luho delok vu sa in gagek wirek. Su deneggöneng rë, gedus rak in bë luho denadiik doḵ nah sa böḡ rëḵ ma. Lom su sengo ti kwag

vesa in luho rë. Gaḵ alam-yu-ngwë pin sën detu Kerisi-yi-alam lo denepisek in luho ving.

⁵ Geham nanër vu Kerisi-yi-alam sën denesupin sir loḵ luho hir beggang medenelë Soda loḵ lo geving nabë sa kwag nevo sir.

Log ham nanër vu Epainetus sën sahëg neving yi rot lo nabë sa kwag nevo yi. Yi sën ggërin yi mugin betu Yesu yi mehö kesuu alam distrik Asia vahi pin lo.

⁶ Geham nanër vu Maria sën nevong huk niwëëk meneloḵ vu ham sën Kerisi-yi-alam ham lo nabë sa kwag nevo yi ving.

⁷ Geham nanër vu Adronikus luho Yunia sën alöö anër Bengö Nivesa rangah lo geving nabë sa kwag nevo luho. Luho detu Kerisi-yi-alam mugin loḵ mëm sa tamu, lob luho arëj loḵ ya ving alam sinarë nyëdahis bë sir ggev.

⁸ Log ham nanër vu Amplias nabë sa kwag nevo yi. Sa mehö saga, in alu atu Mehöböp yi hur.

⁹ Geham nanër vu Urbane, sën alu nehevong Kerisi yi huk lo nabë sa kwag nevo yi, geham nanër vu sa mehö Stakus geving.

¹⁰ Geham nanër sayeg vu Apeles sën denenër bë nesepa loḵ Kerisi yönnon lo nabë sa kwag nevo yi.

Gevu Aristobulas losho alam pin sën deneggëp ving yi loḵ yi beggang lo geving.

¹¹ Geham nanër vu Herodion sën alu he degwa timu lo, gevu Mehöböp-yi-alam sën denedo loḵ Narkisus yi beggang lo geving nabë saga.

- 12 Log ham nanër vu Trupena luho Truposa sën luho denevong Mehöböp yi huk niwëek lo geving,
gevu Persis sën sahëg neving yi lo, in nevong huk vu Mehöböp pangsën lo.
- 13 Geham nanër vu Rupus, mehö nivesa sën Mehöböp ggooin yi raḡ in natu yi hur lo, nabë sa kwag nevo yi, geham nanër vu ata sën vong bë satag ving lo geving.
- 14 Geham nanër vu alam pin sënë: Asunkritas, Plegon, Hermas, Patrobas, Hermes, gevu hil arid lo pin sën denedo ving sir lo nabë sa kwag nevo sir.
- 15 Gevu Pilologus luho Yulia, gevu Nereus luho avëhnö, gevu Olumpas losho Kerisi-yi-alam pin sën denedo ving sir lo geving.
- 16 Ham najom* arimin sën Kerisi-yi-alam lo nemaj in Mehöböp-yi-alam ham, log Kerisi-yi-alam pin vu sënë denevong gägek semusën yök vu ham ving.

Alam La Bë Debasuh Kerisi-yi-alam

17 Arig lo, sa bë bër ham kwamin in alam sën denevongin bë debasuh ham bedekepë ham lo. Denekeyh Yesu yi gägek sën ham ḡo ggovek ya lo, om ham gweruu demimin vu alam nebë sënë!

18 In alam nebë sënë og su denevong hil Mehöböp Kerisi yi huk rë. Gaḡ malaj anonin ngaa aggagga pin sën nesemu hil navid lo mu gesu denejom sir ahon rë. Yönon, nabë alam nijvesa su kwaj bo hir gägek medeseggi nivesa rë, og alam sagi hir gägek nengën los jeji rëḡ tetuhin sir.

19 Alam pin dengo ham bengömin bë ham ne-sepa loḵ Anutu yi gägek, lob mëm sa kwag vesa rot in ham. Rëḵ mu sa bë ham ngo jaḵ ngaa nivesa ni rot, geham su kwamin bo ngaa nipaya.

20 Loḵ mëm Anutu sën nevonḡ behil ayod neggëp revuh lo baḳë Satan gevek na ham vahamin gebinë beham gwevonḡ rii jaḵ.

Hil Mehöböḡ Yesu Kerisi gevonḡ yi semusën nöḵ vu ham.

Alam Vahi Denër Gägek Los Ahëj Nivesa Ya Vu Alam Rom

21 Log sa mehö Timoti sën alu nehevonḡ huk loḵ ti lo nër bë kwa nevo ham ving. GeLusius lööho Yason lu Sosipater sën yiḵ he degwa ti lo, yiḵ denenër nebë sagi ving.

22 Log sa Tertius,* sa hanḡo gägek sënë raḵ verup Paulus avi besa ḵevu ḵapiya sënë raḵ ngo nemaḡ. Sa hevonḡ gägek yöḵ vu ham bë sa kwag nevo ham ving in Mehöböḡ-yi-alam hil.

23 Log Gayus sën neḡin sa loḵ yi beggang agi loşho Kerisi-yi-alam pin sën denesupin sir medenelë Soda loḵ ben lo, denenër bë kwaj nevo ham ving. Gehil arid Kwartus† luho Erastus, sën tu kuskus meneḡin kaunsor nyëḡ böḡ sënë hir monë lo denenër nebë sënë ving.

24 [Hil Mehöböḡ Yesu Kerisi yi semusemu nöḵ gëḡ geving ham pin. Yönon.]

Yiḵ Hil Gaḡo Anutu Yö Ti Arë Jaḵ

25 Hil gaḡo Anutu arë jaḵ na vavunë in yö yoh vu bë gadu ham meham sepa doḵ Yesu Kerisi yi

* 16:22: Hil nanër arë sënë dok hil ayed nabë Gwee † 16:23: Hil nanër arë sënë dok hil ayed nabë See

Bengö Nivesa sën sa nanër lo. Mehönon su denerak gägek sagi ni rë, gak yö neggëp vunsën wirek wirek, rëk mëm gwëbeng sënë og Anutu tato yam rangah.

²⁶ Anutu sën yö nedo degwata lo yö nër meneggëp rangah, om sën he nanër gägek sënë rangah vu alam-yu-ngwë pin yoh vu sën alam-denenër-gägek-rangahsën dekevu wirek meneggëp loḵ Anutu-yi-ḵapiya vorot lo. Anutu vong nebë sënë in bë alam-yu-ngwë degevong geving medesepa dok yi aggata.

²⁷ Yiḵ Anutu timu sënë sën yi mehö los kwa yönon, om hil gako arë jak na vavunë degwata los degwata jak Yesu Kerisi. Yönon.

Gagek Mewis
The New Testament in the Central/Mapos dialect of the
Buang language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Buang Mapos long
Niugini

Copyright © 2003 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Buang, Central/Mapos (Buang)

Dialect: Central/Mapos

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

18a972db-abcc-5dc3-9031-f1d4455b33c3